

גמרא סדורה

מסכת נדה

פרק א' - "הַנְּשֵׁלִיחַ נְשַׁעְשְׂה"

לימוד פרק זה מוקדש
לרפואה שלימה לאפרת בת שרה חזות (לבית אסיג)
לימוד פרק זה מצטרף לתפילת רבים.
רואים ב"ה ניסים וגילוי פנים
בתוך כל חולי ישראל



מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!



להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות שמורות לעמותת "וכל בנייד לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.

כ"ד תשרי תש"פ

מסכת נדה פרק א' - "שְׁמַאי אוֹמֵר"

1. ב, א - ג, ב

כ"י

מתניתין

בא

מתני'

שְׁמַאי אוֹמֵר כֹּל הַנְּשִׁים דִּינָן שְׁעָתָן. אִם רָאִתָּה דָם דִּי לָנוּ אִם תִּטְמֵא תְרוּמָה וְטַהֲרוֹת שֶׁתִּגַּע בָּהֶן מִשְׁעַת רְאִייהָ וְאֵילֶךְ וְלֹא אִמְרִי כִּי הֵיכִי דִּהְשַׁתָּ אִישְׁתְּכָח דָּם בְּבֵית הַחִיצוֹן אִי הוּת בְּדָקָה נְמִי מִקְמִי הֲכִי הוּהוּ אִישְׁתְּכָח וְכוּתְלִי בֵּית הַרְחָם הַעֲמִידוּהוּ וְקִיִּמָּא לָן בְּפִי יוֹצֵא דוֹפְן (לְקַמְן דָּף מ.) כֹּל הַנְּשִׁים מִטְמָאוֹת בְּבֵית הַחִיצוֹן: **מִפְקִידָה לְפָקִידָה.** בְּדָקָה עֲצָמָה בְּאֶחָד בִּשְׁבַת וּמִצָּאתָה טְהוּרָה וְלִיּוֹם רִבְעִי בְּדָקָה וּמִצָּאתָה טְמָאָה חִיִּישִׁינָן וּמִטְמָאָה מִסְפֵּק כֹּל הַטְּהוּרוֹת שֶׁנִּתְעַסְקָה בָּהֶן מִשְׁעַת בְּדִיקַת אֶחָד בִּשְׁבַת דְּשִׁמָּא עִם סִילוּק יָדֶיהָ רָאִתָּה וְכוּתְלִי בֵּית הַרְחָם הַעֲמִידוּהוּ:

וְאִפִּי לִימִים הַרְבֵּה. בֵּין בְּדִיקָה רִאשׁוֹנָה לְשֵׁנִיָּה מִטְמָאִינָן כֹּל הַטְּהוּרוֹת שֶׁנִּתְעַסְקָה בָּהֶן בִּינְיָתִים אֲבָל הֵנֶךְ דְּמִקְמִי בְּדִיקָה קְמִיִּתָּא טְהוּרוֹת דְּהָא כְּשִׁבְדָּקָה עֲצָמָה מִצָּאתָה טְהוּרָה:

לֹא כְּדַבְּרֵי זֶה. שֶׁהַחֲמִיר יוֹתֵר מִדְּאִי דוֹדְאִי כּוֹלֵי הָאִי יָמִים רַבִּים לֹא מוֹקְמִי לִיהָ כּוֹתְלֵי בֵּית הַרְחָם:

וְלֹא כְּדַבְּרֵי זֶה. שְׁמִיִּקֵּל יוֹתֵר מִדְּאִי:

אֲלֵא מַעַת לַעַת מִמַּעַטָּת עַל יַד מִפְקִידָה לְפָקִידָה. שְׁאִם יֵשׁ יָמִים הַרְבֵּה בֵּין פְּקִידָה לְפָקִידָה לֹא מִטְמָאִינָן לְהוּ לְכוּלְהוּ טְהוּרוֹת דְּבִינֵי וּבִינֵי אֲלֵא אוֹתָם שֶׁנִּתְעַסְקָה בָּהֶם מֵאֲתָמוֹל בְּשַׁעַת הַזֹּאת וְטַעֲמִיָּהוּ דְּרַבְּנָן מִפְּרָשׁ לְקַמְן בְּגִמְרָא נִמְצָא מַעַת לַעַת מִמַּעַטָּת זְמַן מִפְקִידָה לְפָקִידָה:

וּמִפְקִידָה לְפָקִידָה מִמַּעַטָּת עַל יַד מַעַת לַעַת. שְׁאִם הִיָּה זְמַן מִפְקִידָה לְפָקִידָה מוּעַט מִזְמַן מַעַת לַעַת הוֹלְכִין אַחֲרָיו לְהַקֵּל כְּגוֹן בְּדָקָה עֲצָמָה שְׁחָרִית וּמִצָּאתָה טְהוּרָה וְחוֹזְרָה וּבְדָקָה עֲרַבִּית וּמִצָּאתָה טְמָאָה דְּאִמְרִי לְקַמְן בְּמַתְנֵי (דָּף י.א.) פְּעָמִים צְרִיכָה לְהִיּוֹת בּוֹדְקַת שְׁחָרִית וּבֵין הַשְּׁמִשׁוֹת לֹא מִטְמָאִינָן טְהוּרוֹת שֶׁל לַיִל אִמְשׁ דְּהָא בְּדָקָה שְׁחָרִית וּמִצָּאתָה טְהוּרָה וְלִכְּאֵל מְלִימֵר דְּהוּי דָּם מֵאֲתָמוֹל בְּהָאִי שְׁעָתָא אֲלֵא הֵנֶךְ טְהוּרוֹת דְּמִבְּדִיקַת שְׁחָרִית וְאֵילֶךְ מִטְמָאִינָן דְּהֵינּוּ מִפְקִידָה לְפָקִידָה: **עַל יַד.** עַל כַּח מִפְקִידָה לְפָקִידָה הוּא בָּא וּמִמַּעַטָּתוֹ כְּמוֹ פּוֹסֵל עַל יָדוֹ דִּיבְמוֹת (דָּף צו.) וְכֵן הַרְבֵּה:

כֹּל אִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ וְסָת. קְבוּעָה גִי פְּעָמִים וּבְדָקָה בְּשַׁעַת וְסָתָה וּמִצָּאתָה טְמָאָה:

דִּיהָ שְׁעָתָה. וְלִכְּאֵל מְלִימֵר דְּמַעֲיָקְרָא הוּהוּ הַתָּם דוֹדְאִי אוֹרַח בְּזִמְנוֹ בָּא: **הַמְשַׁמֶּשֶׁת בְּעֵדִים.** שְׁבִדְקָה עֲצָמָה בְּעַד דְּהֵינּוּ בְּסִדִּין קוֹדֵם תְּשַׁמֵּשׁ וְלֹאֲחֵר תְּשַׁמֵּשׁ:

הָרִי זֶה כְּפָקִידָה וּמִמַּעַטָּת עַל יַד כּו'. וְאִם רָאִתָּה דָם אַחֲרַיִךְ בְּבִדְיָקָת עֲרַבִּית וְהִיא שְׁמִשָּׁה בְּצַהֲרִים בְּעֵדִים לֹא מִטְמָאִינָן טְהוּרוֹת דְּמִבְּדִיקַת שְׁחָרִית עַד תְּשַׁמֵּשׁ שְׁחָרִית קוֹדֵם תְּשַׁמֵּשׁ בְּדָקָה וּמִצָּאתָה טְהוּרָה וְלִכְּאֵל מְלִימֵר מִקְמִי הֲכִי הוּהוּ אֲלֵא הֵנֶךְ דְּמַתְשַׁמֵּשׁ וְאֵילֶךְ טְמָאוֹת:

אִף עַל פִּי שְׁאִמְרוּ כּו'. אֲשֵׁאִין לָהּ וְסָת קָאִי: אִינָה מוֹנָה. יָמִי נִדְּהָ אֲלֵא מִשְׁעָה כּו':

גמ'

הַעֲמִיד אִשָּׁה עַל חִזְקָתָה. שְׁהָרִי מִסְפֵּק אֶתְּהָ בָּא לְטְמָאוֹתָהּ לְעֵנִין טְהוּרוֹת דְּקוֹדֵם רְאִייהָ סִפֵּק הוּהוּ לָהּ דָּם מִקְּוֹדֵם לְכֵן סִפֵּק לֹא הוּהוּ הַלְכֵךְ הַעֲמִיד אִשָּׁה עַל חִזְקָתָה שְׁהִיתָה קוֹדֵם רְאִייהָ כְּשֶׁנִּתְעַסְקָה בְּטְהוּרוֹת אֵלוֹ: כְּגוֹן סִפֵּק לֹא נִגַּע לִי"ג דְּהַתָּם לֹאוּ מִשׁוֹם חִזְקָה הוּא דְּהָא סִפֵּק טוֹמָאָה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים טְהוּרָה דְּהֵינּוּ סִפֵּק נִגַּע הַלְכָתָא גְּמִירֵי לָהּ:

כִּיּוֹן דְּמִגּוּפָה קַחְזִיא. מוּעַדָתָה (וְעַלְלוּהָ) הִיא לְכַךְ אֵינָן לָהּ חִזְקָתָה טְהוּרָה:

שְׁמַאי אוֹמֵר:

כֹּל הַנְּשִׁים דִּינָן שְׁעָתָן.

הֵלֵל אוֹמֵר:

מִפְקִידָה לְפָקִידָה,

וְאִפִּילוּ לִימִים הַרְבֵּה.

וְחֲנַמִּים אוֹמְרִים:

לֹא כְּדַבְּרֵי זֶה,

וְלֹא כְּדַבְּרֵי זֶה,

אֲלֵא "מַעַת לַעַת" מִמַּעַטָּת עַל יַד "מִפְקִידָה לְפָקִידָה".

וְ"מִפְקִידָה לְפָקִידָה" מִמַּעַטָּת עַל יַד "מַעַת לַעַת".

כֹּל אִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ וְסָת - דִּיהָ שְׁעָתָה.

וְהַמְשַׁמֶּשֶׁת בְּעֵדִים - הָרִי זֶה כְּפָקִידָה.

וּמִמַּעַטָּת עַל יַד מַעַת לַעַת.

וְעַל יַד מִפְקִידָה לְפָקִידָה.

כִּיצַד "דִּיהָ שְׁעָתָה"?

הִיתָה יוֹשֶׁבֶת בְּמִטָּה וְעִסְקָה בְּטְהוּרוֹת,

וּפְרָשָׁה,

וְרָאֶתָה - הִיא טְמָאָה,

וְהֵן טְהוּרוֹת.

אִף עַל פִּי שְׁאִמְרוּ: "מִטְמָאָה מַעַת לַעַת" - אִינָה מוֹנָה אֲלֵא מִשְׁעָה שְׁרָאֶתָה.

גְּמִירָא

מֵאִי טַעֲמִיָּה דְּשְׁמַאי?

קָסְבֵּר: הַעֲמִיד אִשָּׁה עַל חִזְקָתָה,

וְאִשָּׁה בְּחִזְקַת טְהוּרָה עוֹמְדָת.

וְהֵלֵל?

כִּי אָמַר "הַעֲמִיד דְּבַר עַל חִזְקָתוֹ" - הֵיכָא דְּלִית לִיהָ רִיעוּתָא מִגּוּפִיָּה,

אֲבָל אִיתְתָּא אֶפְיִין דְּמִגּוּפִיָּה קַחְזִיא - לֹא אִמְרִינָן אוֹקְמָה אֶחְזִיקָתָה.

בב

2. ב, ב - ג, ב

רַס"י

ומאי שנא ממקוה. לתרוייהו פריך: **שנעשו על גביו.** טהרות שנשתמשו בכלים שטבלו בו:

בין בר"ה בין ברה"י. בין שהמקוה עומד בר"ה דקיימא לן ספק טומאה בר"ה ספקו טהור הכא טמא דלאו ספק הוא אלא ודאי כדמפרש טעמא לקמן בשמעתין:

לשמאי קשיא למפרע. דהא מטמאין טהרות למפרע ולא אמרינן העמד מקוה על חזקתו:

דאילו מעת לעת. טהרות דמטמאין להו משום ספקא דמעת לעת לרבנן וה"ה מפקידה לפקידה דהלל:

תולין. אם תרומה הן: **ולא שורפין.** כדקתני בברייתא דהרואה כתם לקמן בפירקין (דף ו.ו):

ואילו הכא. במקוה: **טומאה ודאית.** מטמאין להו למפרע ושורפין את התרומה מדקתני בר"ה טמא אלמא כודאי משוי ליה:

לא טבל. טבילה הוגנת הלכך טומאה ודאית יש:

חסר ואתא חסר ואתא. ואיתרע לה לחזקה מקמי הכי טובא ולא ידעינן מאימת הלכך ריע טפי מאשה:

הכא מי איכא למימר כו'. הלכך עד שעת מציאת דם לא איתרעי חזקה והך דאישתכח השתא איכא למימר דהשתא הוא דחזאי:

הגס הגס. לשון רבייה שהדם הולך וגדל ודומה לו במסכת שביעית בפ"ד בראשונה היו אומרים מלקט אדם מתוך שדהו עצים ועשבים הגס הגס כדרך שמלקט משל חבירו כו' כלומר עיי' שיהיה הדם רבה במקור יוצא ממנו מעט מעט כחרדל מה שאין המקור יכול להחזיקה ויוצא מעט לבית החיצון וזה כמה ימים התחיל והיא נטמאת מטיפת דם כחרדל כדלקמן (דף מ.ז):

תרתי לריעותא. העמד טמא על חזקת טומאה ובחזקת טהרה דמקוה איכא ריעותא שהרי חסר לפניך אבל באשה בדידה הוא דאיכא ריעותא שהורע חזקת טהרתה קצת שהרי דם לפניך ומשום הך ריעותא לחודה לא מרעינן לה הואיל ובטהרות לא משכחת ריעותא אחריתא דכי אמרת העמידם על חזקתם בחזקת טהרתם הם:

ומאי שנא מחבית. לבייש פריך: **היה בודק את החבית.** טועמה אם היא בחזקתה שלא החמיצה:

להיות מפריש עליה. כלומר להיות סומך עליה והולך ושותה שאר חביות ונותן עיניו בזו להפריש ממנה עליהם לאחר זמן שהתרומה ניטלת במחשבה:

כל ג' ימים ודאי. פלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי בבבא בתרא בפי המוכר פירות (דף צו.ו) ר' יוחנן אומר כל ג' ימים לאחר בדיקה ראשונה שמצאה בחזקתה ודאי יין ואם אמר בתוך ג' ימים הרי זו תרומה על אלו הסמוכין לה כולם מתוקנות מכאן ואילך ספק ותרומה היא ויחזור ויתרום ור' יהושע בן לוי אומר כל ג' ימים קודם בדיקה אחרונה שנמצאת חומץ ודאי חומץ דכיון דעכשיו חומץ גמור הוא ודאי אין פחות מג' ימים שהתחיל להחמיץ ואם עשאו בתוך אותן ג' ימים תרומה על מקום אחר אינו תרומה אליבא דרבי דאמר בהמוכר את הספינה (ב ב פד):

יין וחומץ שני מינין הן דאי לרבנן הא קיימא לן (תרומות פ"ב מ"ו) תרם מן הרעה על היפה תרומתו תרומה מכאן ואילך למפרע ספק והויא זו תרומה ויחזור ויתרום אלמא בין למר בין למר מספקין ריעותא למפרע:

ומאי שנא ממקוה?

דתנן:

"מקוה שנמדד ונמצא חסר"

כל טהרות שנעשו על גביו למפרע - בין ברשות הרבים,

בין ברשות היחיד - טמאות" (מקוואות ב,ב).

לשמאי - קשיא **"למפרע"!**

להלל - קשיא **"ודאי":** דאילו מעת לעת שבנדה - תולין,

לא אוקלין,

ולא שורפין,

ואילו הכא - טומאה ודאי?

התם - משום דאיכא למימר: העמד טמא על חזקתו, ואיכא לא טבל.

אדרבה!

העמד מקוה על חזקתו, ואיכא לא חסר!

הרי חסר לפניך.

הכא נמי הרי דם לפניך!

השתא הוא דחזאי.

הכא נמי, השתא הוא דחסר!

הכי השתא?!

התם - איכא למימר: **"חסר ואתא, חסר ואתא"**,

הכא - מי איכא למימר: **חזאי ואתא, חזאי ואתא?**

ומאי קושיא? דלמא הגס הגס חזיתיה!

התם - איכא תרתי לריעותא,

הכא - איכא חדא לריעותא.

ומאי שנא מחבית?

דתנן:

"היה בודק את החבית להיות מפריש עליה תרומה והולך,

ואחר כך נמצא חומץ,

כל שלשה ימים' - ודאי,

מכאן ואילך - ספק."

קשיא לשמאי!

התם - משום דאיכא למימר: **"העמד טבל על חזקתו"** ואימר לא נתקן.

אדרבה! העמד יין על חזקתו, ואימר: לא החמיץ!

הרי החמיץ לפניך.

הכא נמי, הרי דם לפניך!

השתא הוא דחזאי.

¹ מסורת השי"ס. גירסת וילנא: (הראשונים)

רפ"י

ורמי חבית אמקוה. דהא תרוייהו איכא תרתי לריעותא :
מאי שנא. במקוה דמחזיקין למפרע טומאת ודאי ומ"ש בחבית דקאמר ספק :
ברה"י תולין. טעמא מפרש לקמן :
מסוטה. דכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה איתקש טומאה לסוטה :
ועשאוה כודאי. שאסורה לבעלה עד שתשתה :
סוטה ברשות הרבים טהורה. אין רשות הרבים מקום סתירה :
רגלים לדבר. סימן טומאה איכא :
שהרי קינא לה ונסתרה. התרה בה אל תסתרי עמו ונסתרה :

התם נמי, השתא הוא דהחמיין!

הכי השתא!?

התם - איכא למימר: "החמיין ואתא, החמיין ואתא".
 הכא - מי איכא למימר: "חזאי ואתא, חזאי ואתא"!

ומאי קושיא? דלמא הגם הגם חזיתיה.

התם - איכא תרתי לריעותא,
 הכא - איכא חדא לריעותא.

ורמי חבית אמקוה,

מאי שנא הכא ודאי, ומאי שנא הכא ספק?

אמר רב חנינא מסורא:

מאן תנא חבית?

רבי שמעון היא,

דלגבי מקוה, נמי ספקא משוי ליה.

דתנן:

"מקוה שנמדד ונמצא חסר:

כל הטהרות שנעשו על גביו למפרע - בין ברשות הרבים,

בין ברשות היחיד - טמאות.

רבי שמעון אומר:

ברשות הרבים - טהורות,

ברשות היחיד - תולין."

ג,

ושניהם לא למדוה אלא מסוטה.

רבנן סברי: כי סוטה, מה סוטה ספק היא ועשאוה כודאי,

הכא נמי, ספק ועשאוה כודאי.

אי מסוטה - אימא: כי סוטה,

מה סוטה ברשות הרבים - טהור,

הכא נמי - ברשות הרבים טהור.

הכי השתא!?

התם - משום סתירה הוא,

וסתירה ברשות הרבים ליכא!

הכא, משום חסר הוא,

מה לי חסר ברשות הרבים, מה לי חסר ברשות היחיד?

וכי תימא: הא כל ספק טומאה ברשות הרבים טהור - פיון דאיכא תרתי לריעותא,

כודאי טומאה דמי!

ורבי שמעון סבר: כי סוטה,

מה סוטה - ברשות הרבים טהור,

הכא נמי, ברשות הרבים טהור.

אי מסוטה,

אימא: כי סוטה - מה סוטה ברשות היחיד טמאה ודאי,

הכא נמי, ברשות היחיד טמאה ודאי!?

הכי השתא?

התם - יש "רגלים לדבר",

שהרי קינא לה ונסתרה.

הָכָא - מַאי "רַגְלִים לְדַבֵּר" אִיכָא?

וְאִי בְּעִית אִימָא:

הֵיִינוּ טַעְמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן:

גְּמַר 'סוּף טוּמְאָה' מ'תְּחֵלֶת טוּמְאָה',

מַה 'תְּחֵלֶת טוּמְאָה' - סַפֵּק נִגַּע, סַפֵּק לֹא נִגַּע, בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים טְהוֹר.

אֲף 'סוּף טוּמְאָה' - סַפֵּק טָבֵל, סַפֵּק לֹא טָבֵל, בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים טְהוֹר.

וְרַבְּנָן, הֲכִי הִשְׁתָּא?!

הָתָם - גְּבַרְא בְּחִזְקַת טְהָרָה קָאִי, מְסַפְקָא לֹא מַחְתִּינָן לִיהַ לְטוּמְאָה.

הָכָא - גְּבַרְא בְּחִזְקַת טוּמְאָה קָאִי, מְסַפְקָא לֹא מַפְקִינָן לִיהַ מְטוּמְאָתוֹ.

וּמַאי שְׁנָא מְמַבּוּי?

דְּתַנּוּ:

"הַשְּׂרָץ שֶׁנִּמְצָא בְּמַבּוּי - מְטַמָּא לְמַפְרָע.

עַד שְׂיֵאמַר: "בְּדַקְתִּי אֶת הַמַּבּוּי הַזֶּה וְלֹא הָיָה בּוֹ שְׂרָץ",

אוּ: "עַד שְׁעַת הַכִּיבוּד" (נדה נז.).

הָתָם נְמִי, כִּיּוֹן דְּאִיכָא שְׂרָצִים דְּגוּפִיהַ,

וְשְׂרָצִים דְּאָתוּ מַעְלָמָא,

כְּתַרְתִּי לְרִיעוּתָא דְּמִי.

רַס"י

מַאי רַגְלִים לְדַבֵּר אִיכָא. דְּלִיהוּי חֶסֶר מְקוּדָם לְכַן דִּילְמָא הִשְׁתָּא הוּא דְחֶסֶר וְשִׁימ דְקֶסֶבֶר ר' שְׁמַעוֹן בְּשַׂאֵר סַפֵּק טוּמְאָה דְעֵלְמָא נְמִי בְּרַה"י תוֹלִין דְהַא אִין רַגְלִים לְדַבֵּר:

וְאִיבְעִית אִימָא. אִי מְסוּטָה גְמָרִי רַבְּנָן הוּוּהּ לְהוּ לְמִימַר בְּרַה"י טְהוֹר אֵלֶּא לְאוּ מְסוּטָה מְצִינָן לְמַגְמַר דְתַחֲלַת טוּמְאָה אִיתְקַשׁ לְסוּטָה סוּף טוּמְאָה לֹא אִיתְקַשׁ וְאִם כֵּן מַאי טַעְמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְמַטְהַר בְּרַה"י:

גְמַר סוּף טוּמְאָה. דְהֵיִינוּ טְבִילָה מוֹתַחֲלַת מוֹגַע הַטוּמְאָה:

וּמַאי שְׁנָא מְמַבּוּי. לְשַׁמְאִי פְרִיד: מְטַמָּא לְמַפְרָע. כֹּל טְהוֹרוֹת שְׁנַעְשׂוּ בְּמַבּוּי:

עַד שְׂיֵאמַר. עֲלִיו אָדָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּדַקְתִּי וְשׁוּב אִינוּ מְטַמָּא מְאוֹתוֹ הַיּוֹם וְלִמְפָרַע אֲבָל עַד אוֹתוֹ יוֹם הוּא מְטַמָּא:

אוּ עַד שְׁעַת הַכִּיבוּד. אֲבָל טְהוֹרוֹת דְקוּדָם כִּיבוּד טְהוֹרִין דְחִזְקַת יִשְׂרָאֵל בּוֹדְקִין מְבּוֹאוֹתֵיהֶן בְּשַׁעַת כִּיבוּדֵיהֶן וְאִי הוּוּהּ בַּהֵיִא שַׁעְתָּא הוּוּהּ מִישְׁתַּכַּח אֲבָל טְהוֹרוֹת דְלֵאחַר כִּיבוּד טְמֵאוֹת מְסַפְקָא שְׁמָא לְאַחַר כִּיבוּד מִיֵּד נָפַל:

3. ג, א - ג, ב²

רס"י

מרגשת. שנט"ר בלע"ז כלומר יודעת בעצמה כשיוצא דם ממנה והא מדלא ארגשה מאתמול ודאי השתא בבדיקת עד נפק: **והא איכא שוטה.** שאינה מבינה להרגיש: **לאפוקי מדר' אליעזר.** במתניי היא לקמן (דף ז.): **והא איכא כתמים.** הרואה כתם דקיימא לן לקמן (דף נו.) מטמאה למפרע עד שתאמר בדקתי חלוק זה ולא היה בו כתם או עד שעת כבוס ולא אמרינן אי נפיק מגופה הוה מרגשת: **לימא.** תנן כתמים דלא כשמאי דכיון דאמר אשה מרגשת אמאי טמאה לימא לאו מגופה הוה הואיל ולא ארגשה: **בצפור לא נתעסקה.** דנימא מדם צפור הוה דאמר התם תולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות בפי הרואה כתם (לקמן נח.):

ואי בעית אימא:

היינו טעמא דשמאי:

הואיל ואשה מרגשת בעצמה.

והלל?

כסבורה הרגשת מי רגלים היא.

ולשמאי, האיכא ישנה!

ישנה נמי אגב צערה מיתערא,

מידי דהוה אהרגשת מי רגלים.

והאיכא שוטה?

מודה שמאי בשוטה.

הא "כל הנשים" קתני!

כל הנשים פקחות.

וליתני נשים!

לאפוקי מדרבי אליעזר,

דאמר רבי אליעזר: "ארכבע נשים" (נדה ז.) ותו לא.

קא משמע לן: "כל הנשים".

והאיכא כתמים!

לימא תנן כתמים דלא כשמאי!

אמר אביי:

מודה שמאי בכתמים.

מאי טעמא?

בצפור - לא נתעסקה,

בשוק של טבחים - לא עברה,

האי דם מהיכא אתי!

אי בעית אימא:

היינו טעמיה דשמאי:

דאם איתא דהוה דם, מעיקרא הוה אתי.

והלל?

כותלי בית הרחם - העמידוהו.

ושמאי?

כותלי בית הרחם - לא מוקמי דם.

משמשת במוד - מאי איכא למימר!

² המשך סוגיה אחת. לתועלת הלומדים חילקתי למספר סוגיות.

³ הסבר שלישי לטעמו של שמאי

אָמַר אַבְי:

מוֹדָה שְׁמַאי בְּמִשְׁמֹשֶׁת בְּמוֹד.

רָבָא אָמַר:

מוֹד נְמִי, אֲגַב זֵיעָה מְכוּיָן כְּוִיָן.

וּמוֹדָה רָבָא בְּמוֹד דְּחֹק.

וּמַאי אֵיכָא בֵּין הַנִּי לִישְׁנֵי לְהָאִיד לִישְׁנָא?

אֵיכָא בֵּינֵיהוּ:

לְמַרְמִי: חֲבִית,

וּמְקוּהָ,

וּמְבוּי.

לְהָאִיד לִישְׁנָא: אֵיכָא לְמַרְמִינְהוּ,

לְהַנִּי לִישְׁנֵי - לֵיכָא לְמַרְמִי.

וּמַאי אֵיכָא בֵּין הַנִּי לִישְׁנֵי לְהָאִיד לִישְׁנָא?

לְאַבְי - אֵיכָא מוֹד.

לְרָבָא - אֵיכָא מוֹד דְּחֹק.

תִּנְיָא כִּי הָאִי לִישְׁנָא ד'אִם אֵיתָא דְהוּהוּ דָם מְעִיקְרָא הָוָה אֶתִי":

"אָמַר לוֹ הַלֵּל לְשְׁמַאי"

אִי אַתָּה מוֹדָה: בְּקוּפָה שְׁנַשְׁתַּמְשׁוּ בָּהּ טְהוּרוֹת בְּזוּיַת זוּ

וְנִמְצָא שְׂרָץ בְּזוּיַת אַחֲרַת

שְׁטְהוּרוֹת הַרְאִשׁוֹנוֹת טְמֵאוֹת!?

אָמַר לוֹ: אָבֵל.

וְמָה הַפֶּרֶשׁ בֵּין זוּ לְזוּ?

לְזוּ - יֵשׁ לָהּ שׁוֹלִים.

לְזוּ - אֵין לָהּ שׁוֹלִים."

רָבָא אָמַר⁴:

טַעֲמָא דְשְׁמַאי מְשׁוּם בְּטוּל פְּרִיָה וּרְבִיָה.

תִּנְיָא נְמִי הַכִּי:

"אָמַר לוֹ שְׁמַאי הַלֵּל:

אִם פֶּן בְּטַלְתָּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל מִפְּרִיָה וּרְבִיָה!"

וּמַאן דְּתִנִּי הָאִי לִישְׁנָא,

הָא תִּנְיָא כִּי הָאִיד לִישְׁנָא ד'אִם אֵיתָא דְהוּהוּ דָם מְעִיקְרָא הָוָה אֶתִי"!

הָתָם - הַלֵּל הוּא דְקֻטְעִי,

הוּא סְבַר טַעֲמָא דְשְׁמַאי דָּאִם אֵיתָא דְהוּהוּ דָם מְעִיקְרָא הָוָה אֶתִי,

וְקָא מְקַשֵּׁי לִיָּה קוּפָה,

וְאָמַר לִיָּה שְׁמַאי: טַעֲמָא דִּידִי מְשׁוּם בְּטוּל פְּרִיָה וּרְבִיָה,

וְלִמַּאי דְקֻטְעִית נְמִי דְקַמְקַשִּׁית קוּפָה - לְזוּ יֵשׁ לָהּ שׁוֹלִים,

וְלְזוּ אֵין לָהּ שׁוֹלִים.

וְלִמַּאן דְּתִנִּי הָאִי לִישְׁנָא - הָא תִּנְיָא כִּי הָאִיד לִישְׁנָא מְשׁוּם בְּטוּל פְּרִיָה וּרְבִיָה!

הַכִּי קָאֻמַר לִיָּה הַלֵּל לְשְׁמַאי:

רַבִּי

משמשת במוך. ממלאה אשה אותו מקום מוכין לשאוב את הזרע שלא תתעבר ואינה נוטלתו משם אלא בשעת הצורך ושמא מוך העמיד את הדם. גי נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה:

מכוץ כויץ. ויש מקומות לדם לצאת:

כויץ. דשריי"ט בלע"ז:

בין הני לישני. אשה מרגשת ומעיקרא הוה אתי:

להאיד לישנא. העמד אשה על חזקתה:

לאביי איכא מוך. ללישנא דאשה מרגשת אפי' משמשת במוך נמי דיה שעתה וללישנא דמעיקרא הוה אתי משמשת במוך מטמאה למפרע:

ונמצא בה שרץ בזוית אחרת. לאחר שניטלו טהרות מן הקופה:

טהרות הראשונות טמאות

למפרע. ודוקא בזוית אחרת כגון קופה ארוכה אמתים וגי אמות דאיכא למימר קודם שניטלו טהרות הוה התם ונטמא הכלי מחמת השרץ וטהרות מחמת הכלי ואיהו הוא דלא נתעסק באותו זוית ולא אשכחיה אבל באותו זוית לא דודאי בתר הכי נפל דאי הוה התם בשעת טהרות הוה חזי ליה כשהוציאן:

אבל. כן הדבר:

ומה הפרש בין זו לזו. והא טומאה דלמפרע הוא:

שולים. פוניץ בלע"ז ועכבו השולים את השרץ מלצאת והוא הוציא טהרות דרך פיה מלמעלה והשרץ שבזוית אחרת לא ראה: **ולזו אין לה שולים.** ואי הוה דם מאתמול בבית החיצון הוה נפיק ונפיל:

מפריה ורביה. דכיון דחיישינן לדם בבית החיצון לבו נוקפו ופורש מן האשה:

וקא מקשי ליה קופה. הרי קופה דלא אמר אם איתא דהוה שרץ מעיקרא הוה נפיק עם טהרות כשעירה את הקופה:

סייג. חזוק וגדר מדרבנן לטמא למפרע וה"ה דמצוי למיפרך הני מתניי אהנך לישנא דלעיל ולתרוצי כי האי גוונא הלל טעי וסבר טעמא דשמאי אם איתא כו' וקשיא ליה קופה וקאמר ליה שמאי טעמא דידי משום העמד אשה על חזקתה אי משום אשה מרגשת ולמאי דקא טעית נמי דקא מקשת לי קופה זו יש לה שולים כו':

שיש לה שולים. והוא הוציאן דרך הפה הלכך אם שרץ היה בה לא ראהו ולא יצא:

שאין לה שולים. כגון חבית של עץ שניטלו שוליהם ויכול להשתמש באורך חללן כשהן מוטלות בקרקע וכשהוא מערה אותן הוא מגביה ראש האחד ומערה והכל יוצא ממנה:

⁴ טעם רביעי לדברי שמאי

רפ"י

אין, טעמא קאמרת,
 דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי,
 ומיהו עשה סייג לדבריה, דמאי שנא מכל התורה כולה דעבדינן סייג!
 אמר ליה: "אם כן בטלת בנות ישראל מפריה ורביה".

והלל?

מפריה ורביה מי קאמינא?
 לטהרות הוא דקאמינא.

ושמאי?

לטהרות נמי לא,
 דאם כן לבו נוקפו ופורש.

4. ג, ב - ד, ב

רפ"י

(שול"ם בדוק"ן מכוסי"ן בַּזו"ת סימ"ן)

איתמר:

קופה שגשגתמשו בה טהרות בזוית זו, ונמצא שרץ בזוית אחרת:
חזקה אמר:

טהרות הראשונות - טהורות.

רבי יוחנן אמר: טהרות הראשונות - טמאות.

והא ששמאי והלל מודו:

בקופה דטהרות הראשונות - טמאות!

כי מודו שמאי והלל - בקופה שיש לה שולים,
כי פליגי חזקה ורבי יוחנן - בקופה שאין לה שולים.

"אין לה שולים" - מאי טעמא דרבי יוחנן!

אין לה שולים,

ויש לה אוגנים.

והתניא:

"המדלה עשרה דליים מים בזה אחר זה,
ונמצא שרץ באחד מהן - הוא טמא,
ובולן טהורין".

ואמר ריש לקיש משום רבי ינאי:

לא שנו אלא שאין לה אוגנים,

אבל יש לה אוגנים - בולן טמאין.

לימא חזקה לית ליה דרבי ינאי?

מיא - שרקי,

פירי - לא שרקי.

אי נמי,

מיא - לא קפיד עליהו,

פירי - קפיד עליהו.

ואי בעית אימא:

כי מודו שמאי והלל - בקופה שאינה בדוקה.

כי פליגי חזקה ורבי יוחנן - בקופה בדוקה.

מר סבר: הא בדקה.

ומר סבר: אימור עם סילוק ידו נפל.

והא דומיא דאשה קתני,

ואשה בדוקה היא!

כיון דשכיחי בה דמים, כשאינה בדוקה דמיא.

ואיבעית אימא:

כי מודו שמאי והלל - בקופה שאינה מכוסה,

כי פליגי חזקה ורבי יוחנן - בקופה מכוסה.

"מכוסה" - היכי נפל?!

כגון שתשמישה על ידי כסוי.

מאי טעמא דר' יוחנן. הא ודאי
אילו הוה התם בשעת טהרות
הוה נפיק בהדיהו:

אוגנים. במקום השוליים יש
אוגנים שכפופין ראשי הנסרים
כלפי פנים וכשהוא מערה איכא
למימר אוגנים עכבו:

עשרה דליים. פעמים בדלי
אחד ומערה בכלי גדול:

וכלן טהורין. דאמר השתא הוא
דנפל דהואיל שלא מצא קודם
שעירה הדלי בפעם הזאת לתוך
הכלי טהורין:

שאינו לו אוגנים. לדלי דהשתא
ודאי אם איתא דהוה התם
בזימנא קמאי הוה נפיל מן הדלי
עם המים:

מיא שרקי. ואין צריך להפוך
הדלי על פניו כשהוא מערה
הלכך איכא למימר אוגנים
עכבוהו לשרץ אבל פירי לא
שרקי וכשעירה טהרות ממנה
הפכה כולה על פניה לפי שאין
פירות נוחין לישרק ולצאת הלכך
אי הוה שרץ עם הטהרות הוה
שריק ונפיל בהדיהו:

לא קפיד עליהו. אי משייר
מינייהו לתוך הדלי הלכך אינו
שופך כל הדלי על פניו ומצו
אוגנים לעכובי שרץ:

קפיד עליהו. לאפוקינהו כולהו
והופך קופה על פיה ולא משייר
מידי ואם איתא דהוה שרץ הכי
נמי דלא אישתייר:

בקופה שאינה בדוקה. שלא
בדקה בשעה שנתן טהרות
לתוכה הלכך אין להעמידה על
חזקת טהרה:

והא דומיא דאשה קתני. בההיא
דהלל ושמאי דקתני מה הפרש
בין זו לזו:

ואשה בדוקה היא. מקודם לכן
דהא כל שחרית וערבית היא
בדקת אפ"ה טהרות דקופה
טמאות וקשיא לחזקה:

כשאינה בדוקה דמיא. וקופה
נמי בשאינה בדוקה עסקינן:

ואיבעית אימא. הא והא
בבדוקה אלא דשמאי והלל
כשאינה מכוסה ופיה מלמעלה
הלכך איכא למימר עם סילוק
ידו נפלו וחזקה במכוסה
משייה מטהר:

מכוסה. בתמיה היכי נפל האי
שרץ והיכי אישתכח בה השתא:

שתשמישה ע"י כסוי. כשהוא
רוצה להכניס לתוכה ולהוציא
מתוכה מגלה ומכסה אותה
הלכך חזקה סבר כל זמן
שהטהרות בתוכה נזחר בה וכסה
והשתא לאחר שניטלו ממנה
הסיח דעתו משמירתה ולא נזחר
לכסותה ונפל ור' יוחנן סבר
חישינן שמא כשגילה להשתמש
בה בעוד שהטהרות בתוכה נפל:

דא

רפ"י

מכוסה היא. דלא נפיל בה דם מעלמא וקופה דכוותה במכוסה עסקי ואפי"ה טמאה וקשיא לחזקיה:

בזוית בית. כדמפרש ואזיל שטלטלה לקופה בזוית אחרת לאחר שניטלו טהרות ממנה:

ממקום למקום. דלא אמרינן מאידך זוית הוה בה שרץ עם טהרות אלא אמרינן לאחר שהביאה כאן נפל בה:

ובמקום מציאתן. אם מצאו שחרית מת באותו מקום שנגע בו בלילה טמא אבל מצאו במקום אחר מת טהור ולא אמרינן כי היכי דהכא מת התם נמי הוה מת במקומו הראשון:

לשרוף. דלא מחזקינן טומאה ודאית במקום למקום לשרוף עליה תרומה:

אבל מתלא תלינן. דהרי משמע במקום מציאתן הוא דחכמים מטמאין טומאה ודאי אבל שלא במקום מציאתן טומאתן הוה ספק ור' יוחנן נמי לתלות קאמר:

חלודה. רדוליר"א:

או שבורה. ע"ג טהרות ומכיר בה שהיא טמאה:

טהורה מלטמא. טהרות שנמצאת עליהן ולא אמרינן שלמה נפלה עליהם וטמאתם ואח"כ נשברה אלא אמרינן שבורה או חלודה כאשר היתה עתה נפלה עליהם אלמי כל הטמאות כשעת מציאתן מחזקי להו ואפי' תלייה ליכא דקתני טהורה וקס"ד דה"ה נמי למקום מציאתן דמחזקינן להו בטומאה ולא מספקינן לה במקום אחר אפילו לתלות וקשיא לר' יוחנן:

נמצא שרוף. השרץ:

מטלית. טלית של זב היתה:

(המהומהם). הבלויה מצאה בלויה ע"ג זיתים:

טהורה. מלטמא הזיתים דאמרינן הכי נפלה עליהו לאחר שבלתה וטהרה מטומאתה אלמא לא מחזקינן טומאה משעה לשעה אפי' לתלות דקתני טהורה וה"ה ממקום למקום:

וכי תימא לא דמי. דהכא משום הכי טהור משום דשעת מציאתה ומקום מציאתה בטהרה הואי דבתר שעת מציאתן אזלינן בין לקולא בין לחומרא בין לקולא כי הכא גבי מחט ומטלית לאחזוקי בטהורה ודאי בין לחומרא כגון נגע באחד בלילה לאחזוקי בטומאה ודאית:

ושלא במקום מציאתן. דליכא רגלים לדבר כולי האי משרף לא שרפינן מתלא תלינן:

הדף. קרש מונח על גבי יתדות בכותל:

ומדף טמא. בגד טמא מונח תחת הדף בקרקע בת"כ קרי מדף לעליונו של זב ומדף לשון טומאה קלה הוא כדלקמן וס"ד השתא שהוא עליונו של זב דטמא מדאורייתא ומיהו טומאתו קלה משל מדרס דלא הוי אב הטומאה לטמא אדם וכלים ובא ומצא את הככר ע"ג הקרקע מן הבגד והלאה:

ונטלה. ולא נפלה על גבי המדף שנטלו מעל הדף והניחה לארץ:

והא דומיא דאשה קתני ואשה מכוסה היא!

פיון דשכיחי בה דמים - כשאין מכוסה דמיא.

ואיבעית אימא:

כי מודו שמיא והלל - בזוית קופה.

כי פליגי חזקיה ורבי יוחנן - בזוית בית.

והא קופה קאמר!

הכי קאמר:

קופה שגשגתמשו בה טהרות בזוית בית זו וטלטלה בזוית אחרת,

ונמצא שרץ בזוית אחרת,

חזקיה סבר: לא מחזקינן טומאה ממקום למקום,

ורבי יוחנן סבר: מחזקינן.

ומי מחזקינן?!

והתנן:

"נגע באחד בלילה,

ואינו יודע: אם חי,

אם מת.

ולמחר השבים ומצאו מת.

רבי מאיר מטהר.

וחכמים מטמאין.

שכל הטמאות - בשעת מציאתן" (טהרות ה, ז).

ותני עלה: "בשעת מציאתן,

ובמקום מציאתן".

וכי תימא: הני מילי לשרוף,

אבל לתלות תלינן - ומי תלינן?!

והתנן:

"מחט שנמצאת: מלאה חלודה,

או שבורה - טהורה.

שכל הטמאות - בשעת מציאתן" (טהרות ג, ה).

ואמאי? לימא האי מעיקרא מחט מעלייתא היא,

והשתא הוא דהעלה חלודה!

ועוד תנן:

"מצא: שרץ שרוף על גבי הזיתים,

וכן מטלית המהוהה⁶ - טהורה.

שכל הטמאות - בשעת מציאתן!"

וכי תימא: בשעת מציאתן, בין לקולא,

בין לחומרא,

ובמקום מציאתן

אבל שלא במקום מציאתן - משרף לא שרפינן,

מתלא תלינן.

והתנן:

"בכר על גבי הדף,

ומדף טמא מונח תחתיו,

אף על פי שאם נפלה אי אפשר אלא אם כן נגעו - טהורה.

שאני אומר: אדם טהור נכנס לשם ונטלה,

עד שיאמר: ברי לי שלא נכנס אדם שם".

ואמר רבי אלעזר:

⁶ גירסת וילנא: המהומהם

לא נצרכה אלא למקום מדרון!

התם כְּדִקְתָּנִי טַעְמָא:

"שְׂאֵנִי אוֹמֵר: אָדָם טְהוֹר נִכְנָס לְשֵׁם וְנִטְלָה".

ד,ב

הָכָא נְמִי, נִימָא עוֹרְב אֶתָּא וְשָׂדָא!

אָדָם דְּבִכּוּנָה - אֶמְרִינן.

עוֹרְב דְּשֵׁלָא בְּכִוְנָה - לָא אֶמְרִינן.

מִכְּפֵי הָאֵי כְּפָר - סְפֵק טוּמְאָה בְּרִשּׁוֹת הֵיחִיד הוּא,

וְכָל סְפֵק טוּמְאָה בְּרִשּׁוֹת הֵיחִיד - סְפֵקָה טַמְא!

מִשּׁוּם דְּהוּי דְּבַר שְׂאֵין בּו דְּעַת לִישְׂאֵל,

וְכָל דְּבַר שְׂאֵין בּו דְּעַת לִישְׂאֵל, בֵּין בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים בֵּין בְּרִשּׁוֹת הֵיחִיד - סְפֵקוֹ טְהוֹר.

וְאִי בְּעֵית אִימָא:

הָכָא בְּטוּמְאָה דְּרַבְּנָן.

דִּיקָא נְמִי, דְּקִתְּנִי: **"מִדְּרָף"**,

כְּדִכְתִּיב: **"עֲלֵה נְדָף"**⁷ (ויקרא כו, לו).

רַס"י

לא נצרכה. האי שאני אומר:

אלא למקום מדרון. שאע"פ שהדף שהכר עליה מקום מדרון וראויה הכר ליפול ואם נפלה נגעה בבגד אפילו הכי טהורה שאני אומר כו' אלמא לא מחזקינן טומאה ממקום למקום דנימא מעל הדף נפל ונתגלגל לכאן:

שאני אומר כו'. אבל בקופה הא נמצא שרץ לתוכה ושעת מציאתה טמאה היא:

עורב אייתי ושדא. לאחר שטלטל הקופה לזוית אחרת ובזוית הראשונה לא היה:

מכדי האי ככר ספק טומאה הוא. ספק נגע ספק לא נגע אבל אקופה לא פריד דהא לא איתחזיק טומאה בזוית של בית הראשון וכי היכי דפריד אככר מצי למיפרד אמחט ואמטלית ולשנויי כדמשני:

שאין בו דעת לישאל. אם נגע אם לא נגע:

ספקו טהור. דהא קיימא לן ספקו טמא ברה"י משום דגמרינן מסוטה שסוטה יש בה דעת לישאל אם נטמאה אם לאו:

בטומאה דרבנן. כגון הנך מעלות דחומר בקדש (חגיגה כ:): בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה (שם יח:): ומשייה אפילו ברה"י ספקו טהור:

עלה נדף. דבר הקל הי"נ טומאה קלה אית דאמרי מדף עליונו של זב ושבוש הוא דעליונו של זב מטמא ככר מן התורה בפרק בנות כותים (לקמן דף לב:): נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה לומר לך דאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין ומעיקרא כי אותביניה הכי הוה ס"יד דעליונו של זב הוא:

⁷ והנשארים בכם והבאתי מרף בלבכם בארצת איביהם ורדף אתם קול עלה נדף ונסו מגסת חרב ונפלו ואין רדף

5. ד, ב

כ"י

שהפריז. שהגדיל והרחיב מדתו
שטמאה למפרע מפקידה
לפקידה:
אידי דתנא מעת לעת ממעטת
על יד מפקידה לפקידה.
דאיצטריך למיתניה דלא תימא
עם סילוק ידיה ראתה באחד
בשבת תנא נמי כו':

"וחכמים אומרים: לא דברי זה, ולא דברי זה,
אלא "מעט לעת" ממעטת על יד "מפקידה לפקידה".
ו"מפקידה לפקידה" ממעטת על יד "מעט לעת".

תנו רבנן:

"וחכמים אומרים:

לא דברי זה,

ולא דברי זה.

לא דברי שמאי - שלא עשה סייג לדבריו.

ולא דברי הלל - שהפריז על מדותיו.

אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה.

ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת.

"מעט לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה" - ביצד?

בדקה עצמה באחד בשבת, ומצאת טהורה,

וישבה שני ושלישי ולא בדקה,

ולרביעי בדקה ומצאה טמאה -

אין אומרים: תטמא מפקידה לפקידה,

אלא: מעת לעת.

"ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת" - ביצד?

בדקה עצמה בשעה ראשונה, ומצאת טהורה.

וישבה לה שניה ושלישית ולא בדקה,

ולרביעית בדקה ומצאה טמאה,

אין אומרים: תטמא מעת לעת,

אלא: מפקידה לפקידה."

פשיטא!

כיון ד"בדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה" - לא מטמינן לה מעת לעת!

אידי דתנא: "מעט לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה",

תנא נמי: "מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת".

6. ד, ב

רפ"י

מאי טעמא דרבנן. מאי האי שיעורא דמעת לעת דבשלמא מפקידה לפקידה דהלל ניחא דשמא עם סילוק ידיה ראתה אלא מעת לעת מאי שיעורא הוא:

אשה מרגשת בעצמה. ואם איתא דעם סילוק ידיה ראתה הות מרגשת:

אם כן. דאשה מרגשת: **תהא דיה שעתה.** ואפילו מעת לעת אמאי מטמא למפרע:

חכמים תקנו להן וכו'. מתני' היא (לקמן יא.) פעמים היא צריכה להיות בודקת כו':

שחרית. להכשיר טהרות של לילה להוציא מכלל ספק טומאה שאם תמצא טהורה תדע שלא ראתה בלילה ולכשתמצא ערבית טמאה יצאו אלו מספק:

וזו. שבדקה עכשיו ומצאה טמאה והרי ימים רבים שלא בדקה:

הפסידה עונה. כל טהרות שנתעסקה בהן בעונה הזאת הפסידה:

מאי עונה. הרי שתי עונות הן היום והלילה דהיינו מעת לעת כגון אם מצאה ערבית טמאה הפסידה כל טהרות של יום ושל אמש:

ומשני עונה יתירה. הפסידה משום קנס שהרי הפסידה טהרות של אמש משום קנס אבל טהרות של יום לאו קנס הוא דאי נמי בדקה שחרית ומצאתה טהורה וערבית ומצאתה טמאה הפסידה טהרות של יום דהיינו מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת:

ג' עונות. כגון אם לא בדקה ימים רבים ובדקה בצהרים דמטמאין לה מעת לעת דהוה להו ג' עונות היום אמש ואתמול למפרע עד צהרים והשתא קנסינן לה שתי עונות ורבנן חדא הוא דקנסו ותו לא:

ומשני חכמים השוו מדותיהם. שלא תחלוק במעת לעת זמן קבוע וחלוט נתנו לה למפרע ואפילו עשתה אותו זמן מג' עונות כגון שבדקה בצהרים ולא בדקה שחרית ואמש לא רצו לגרוע ולמעט זמנה הקבוע לה אלא פסקו דבריהם שלא תתן דברים לשיעורין:

אב"א. להכי מטמינן לה מצהרים דאתמול דאי אמרת לא נקנס אלא עונה יתירה נמצא חוטא נשכר דאילו זו שלא בדקה עצמה ימים רבים ובדקה לה היום שחרית היתה נקנסת מעת לעת שלם ומפני שאיחרה עד הצהרים והוסיפה לחטוא לא תפסיד אלא לילה וחצי יום:

דאיתניסה. שנאנסה שחרית ולא בדקה ללישנא דחוטא נשכר ליכא דהא נאנסה ללישנא דלא תחלוק איכא:

[**וחכמים אומרים:** לא נדברי זה, ולא נדברי זה, אלא "מעת לעת" ממעטת על יד "מפקידה לפקידה". ו"מפקידה לפקידה" ממעטת על יד "מעת לעת"].

אמר רבה:

מאי טעמייהו דרבנן?
אשה מרגשת בעצמה.

אמר ליה אב"י:

אם כן תהא דיה שעתה?

ורבה לחדודי לאב"י הוא דב"ע.

אלא, מאי טעמייהו דרבנן?

פי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל:

חכמים תקנו להן לבנות ישראל שיהו בודקות עצמן שחרית וערבית. שחרית - להכשיר טהרות של לילה, וערבית - להכשיר טהרות של יום. וזו הואיל ולא בדקה - הפסידה עונה.

מאי "עונה"?

עונה יתירה.

אמר ליה רב פפא לרבא:

והא זימנין משפחת לה שלש עונות במעת לעת?

השוו חכמים מדותיהן שלא תחלוק במעת לעת.

איבעית אימא:

שלא יהא חוטא נשכר.

מאי בינייהו?

איכא בינייהו:

דאתניסה ולא בדקה.

7. ד, ב - ה, א

רש"י

ד' נשים דיין שעתן מפני שדמיהן מסולקים ואין דם מצוי בהן:
בתולה בתולת דמים שלא ראתה דם מימיה ואפילו היא נשואה קרי לה בתולה והכי מפרש במתני' וכולה מפרש במתני':
רבי דוסא אומר כו'. ופליגי רבנן בעלמא עליה:
אלא שלא בשעת וסתה. דכיון דראתה שלא בזמנה איכא למיחש דלמא מקמי הכי הוה דהא ליכא למימר אורח בזמנו בא:
כתמה טמא למפרע. עד שעת הכבוס אף על גב דבראיתיה דיה שעתה מטמאין כתמה למפרע דהא אשכחינן בראייה טומאה למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע:
לימא רבנן היא. דאמרי שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע:
ולוקמא איפכא. כדאוקמיה מעיקרא ומ"ט הדרי בה הא שפיר מצי לאוקמי מתני' דברי הכל ובריייתא רבנן:
לקולא ולחומרא. מעיקרא אוקימנא לקולא דבשעת וסתה דברי הכל דיה שעתה ובשלא בשעת וסתה פליגי והשתא אוקימנא פלוגתא בשעת וסתה ואיכא דמחמיר ומטמא לה למפרע ושלא בשעת וסתה ד"ה מטמאה למפרע:

"כל אשה שיש לה וסת - דיה שעתה".

לימא מתניתין רבי דוסא היא ולא רבנן?

דתניא:

"רבי אליעזר אומר:

ארבע נשים דיין שעתן: בתולה,

מעוברת,

מניקה,

וזקנה.

רבי דוסא אומר:

כל אשה שיש לה וסת - דיה שעתה".

אפילו תימא: רבנן,

עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי דוסא - אלא שלא בשעת וסתה,

אבל בשעת וסתה - מודו ליה.

ומתניתין - בשעת וסתה, ודברי הכל.

מקלל דרבי דוסא, אפילו שלא בשעת וסתה אמר.

מאן תנא להא דתנו רבנן:

"אשה שיש לה וסת - בתמה טמא למפרע.

שאם תראה שלא בשעת וסתה - מטמאה מעת לעת"

ימא רבנן היא, ולא רבי דוסא?

אפילו תימא רבי דוסא,

עד כאן לא פליגי רבי דוסא עליהו דרבנן - אלא בשעת וסתה,

אבל שלא בשעת וסתה - מודי להו,

ומתניתין - בשעת וסתה,

ורבי דוסא היא.

הא, ובריייתא - דברי הכל.

ולוקמא איפכא?

כיון דאיכא לאוקמי לקולא ולחומרא - לחומרא מוקמינן.

8. ה, א

קִתְנֵי: "שָׂאֵם תִּרְאֶה שְׂלֵא בְּשַׁעַת וְסַתָּה - מִטְּמָאָה מַעַת לַעַת".

טַעְמָא דְאִשָּׁה שְׂיֵישׁ לָהּ וְסַת הוּא,
דְּפִלְגִי רַבְנָן בֵּין כְּתֻמָּה לְרֵאִיִּיתָה
הָא שְׂאָר נְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים - דִּיּוּן שְׁעָתָן,
כְּתָמָן כְּרֵאִיִּיתָן.

מְנִי?

רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנְטִיגֶנוֹס הִיא,
דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל מִשּׁוּם **רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנְטִיגֶנוֹס:**

כָּל הַנְּשִׁים - כְּתָמָן טַמְא לְמַפְרַע.

וְנְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים: "דִּיּוּן שְׁעָתָן" - כְּתָמָן כְּרֵאִיִּיתָן,

חוּץ מִתִּינוּקָת שְׂלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת,

שְׂאָפִילוּ סְדִינֵי שְׂלֵא מְלוּכְלְכִין בְּדָם - אִין חוּשְׁשִׁין לָהּ.

וּמִי אֵית לִיהּ לְרַבִּי חֲנִינָא כְּתָם כָּלְלִי?

וְהִתְנַיָּא:

"כָּל הַנְּשִׁים - כְּתָמָן טַמְא,

וְנְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים: "דִּיּוּן שְׁעָתָן" - כְּתָמָן טַמְא.

רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנְטִיגֶנוֹס אוֹמַר:

נְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים "דִּיּוּן שְׁעָתָן" - אִין לָהּ כְּתָם.

מֵאִי לָאוּ אִין לָהּ כְּתָם כָּלְלִי!

לֹא,

אִין לָהּ כְּתָם לְמַפְרַע,

אֲבָל יֵשׁ לָהּ כְּתָם מִכָּאן וְלַהֲבָא.

מִכָּלְל דִּתְנָא קָמָא סְבַר אֲפִילוּ לְמַפְרַע!

אִין,

רַבִּי מֵאִיר הִיא דְּמַחְמִיר גְּבִי כְּתָמִים.

דִּתְנַיָּא:

"כָּל הַנְּשִׁים - כְּתָמָן טַמְא לְמַפְרַע.

וְנְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים: "דִּיּוּן שְׁעָתָן" - כְּתָמָן טַמְא לְמַפְרַע,

דְּבַרִּי דְּבִי מֵאִיר.

רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנְטִיגֶנוֹס אוֹמַר:

נְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים: "דִּיּוּן שְׁעָתָן" - כְּתָמָן כְּרֵאִיִּיתָן.

וְתִינוּקָת שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת - יֵשׁ לָהּ כְּתָם.

וְשְׂלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת - אִין לָהּ כְּתָם.

וְאֵימַתִּי "הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת"?

מִשְׁהִגִּיעוּ יַמֵּי הַנְּעוּרִים".

רַבִּי

קִתְנֵי שָׂאֵם תִּרְאֶה. כְּמוֹ אִמַר מַר:

שָׂאֵם תִּרְאֶה כּוּ. אִלְמָא דְטַעַם דְּכַתְמָה מִטְּמָא לְמַפְרַע מִשּׁוּם דְּאִשְׁכַּחן בְּהוּ רֵאִיִּיה טַמְאָה לְמַפְרַע דְּהִשְׁתָּא לֹא הוּא כְּתָמָה חֲמוּר מִרֵאִיִּיתָה וְשׂוּמ דְּאִשָּׁה דִּישׁ לָהּ וְסַת הוּא דְּפִלּוּג רַבְנָן בֵּין כְּתָמָה לְרֵאִיִּיתָה דְּכַתְמָה מִטְּמָא לְמַפְרַע וּבִרֵאִיִּיתָה דִּיה שְׁעָתָה מִשּׁוּם דְּבִרֵאִיִּיתָה שְׂלֵא בְּשַׁעַת וְסַתָּה אִשְׁכַּחן טוּמְאָה לְמַפְרַע:

הָא שְׂאָר נְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים דִּיּוּן שְׁעָתָן. כְּגוּן אַרְבַּע נְשִׁים דְּלֹא אִשְׁכַּחן בְּהוּ רֵאִיִּיה טַמְאָה לְמַפְרַע כְּתָמָן נְמִי אִינוּ טַמְא לְמַפְרַע:

כְּתָמָן כְּרֵאִיִּיתָן. מִכָּאן וְאִילֻךְ טַמְאוּת: חוּץ מִתִּינוּקָת כּוּ דְּאִפִּילוּ מִכָּאן וְלַהֲבָא נְמִי לֹא וְהָא דְאִמַר בְּתוּלַת דְּמִים כְּתָמָן כְּרֵאִיִּיתָן דְּמִכָּאן וְלַהֲבָא מִיָּהָ טַמְאָה הִיִּינוּ כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת וְלֹא רֵאוּתָה:

מְלוּכְלְכִין בְּדָם. וְלֹא יָדְעָה אִי אֲתִי מְגוּפָה אִי לֹא:

אִין חוּשְׁשִׁין לָהּ. וְאִפִּילוּ אִין לָהּ בְּמָה לְתוּלוּת דְּבִשּׁוּק שֶׁל טַבְחִים לֹא עֲבָרָה אִיכָא לְמִימַר עֲבָרָה וְלֹא אֲדַעְתָּה דְּהָא בְּגוּפָה אִין לְתוּלוּת כֹּל עֵיקַר דְּכַתְמִין דְּרַבְנָן נִינְהוּ וְכִי גִזְרֵי רַבְנָן בְּהִגִּיעַ זְמַנָּה דְּדָם מְצוּי בְּהָא אֲבָל לֹא גִזְרֵי הוּאִיל וְאִין בְּהָ דְּמִים וְלִקְמוֹן מִפְּרַשׁ אִיזָה הוּא זְמַנָּה מְשִׁיגִיעוּ יַמֵּי הַנְּעוּרִים שֶׁהִבִּיֵּא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת אוּ בֵּת י"ב שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְאֵע"פ שְׂלֵא הִבִּיֵּא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת:

וּמִי אֵית לִיהּ לְרַבִּי חֲנִינָא כְּתָם כָּלְלִי. בְּאַרְבַּע נְשִׁים וְאִפִּילוּ מִכָּאן וְלַהֲבָא:

דְּמַחְמִיר בְּכַתְמִים. טַפִּי מְבִרֵאִיִּיתָה דְּרֵאִיִּיתָ אַרְבַּע נְשִׁים הוּאִיל וְאִין דָּם מְצוּי בְּהוּ אִמְרִינָן הִשְׁתָּא אֲתִי וּמְכִי אֲתִי חֲזִיִּיתָה אֲבָל בְּכַתָּם אִיכָא לְמִימַר אִי בְּדָקָה לְחִלּוּק מַעִיקְרָא הוּא אִישְׁתַּכַּח: רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנְטִיגֶנוֹס אוֹמַר נְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים דִּיּוּן שְׁעָתָן כְּתָמָן כְּרֵאִיִּיתָן. כְּלוּמַר נְשִׁים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים דִּיּוּן שְׁעָתָן כְּתָמָן כְּרֵאִיִּיתָן לְטַמְאָה מִכָּאן וְלַהֲבָא: **יֵשׁ לָהּ כְּתָם.** מִכָּאן וְלַהֲבָא אֵע"פ שְׂלֵא רֵאוּתָה מִימִיָּה:

9. ה, א-ב

רפ"י

אינו ממעט. על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה: **שמהומה לביתה.** ממהרת לשמש: **אחד לו.** שמקנח בו בעצמו: **ותחפנה שכבת זרע.** ואפי' דלאחר תשמיש נמי לא יהוי כפקידה קמ"ל: **ואי בעית אימא.** לעולם חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש ואפי' הרי זו כפקידה אלאחר תשמיש קאי וא"ת עד שלפני תשמיש למה הוזכר מתניתין תרתי קתני ואשמועינן תנא דמתניתין דשני בדיקות אצרכוה רבנן וה"ק משמשת בעדים כלומר מצוה עליה לשמש בעדים ואע"פ שיש לה וסת הרי זו כפקידה ההוא דלאחר תשמיש: **והא המשמשת קתני.** דלאו לשון חובה הוא אלמא חדא קתני ומשום הרי זו כפקידה נקט לה וה"ק ואשה המשמשת בעדים הרי זו כפקידה ואקמא נמי קאי דאי אבתרא לחודה ראשון למה הוזכר: **תני ומשמשת.** ותרתני מילי נינהו וה"ק מצוה עליה לשמש בעדים והרי כפקידה אבתרא וקמא לא נקט ליה אלא לאשמועינן דמצוה לבדוק קודם תשמיש: **השתא מעת לעת.** דאתמול דזמן ארוך הוא ממעטת פקידה זו דעדים: **מפקידה לפקידה.** דשחרית היום דזמן מועט מבעיא:

"והמשמשת בעדים - הרי זו כפקידה. וזממעט על יד מעת לעת, ועל יד מפקידה לפקידה."

אמר רב יהודה אמר שמואל: עד שלפני תשמיש - אינו ממעט כפקידה.

מאי טעמא?

אמר רב קטינא: מתוך שמהומה לביתה.

וכי "מהומה לביתה" - מאי הוי!

מתוך שמהומה לביתה, אינה מכנסת לחורין ולסדקין.

תנן:

"המשמשת בעדים - הרי זו כפקידה," מאי לאו: חד לפני תשמיש, וחד לאחר תשמיש.

לא, אידי ואידי לאחר תשמיש, ואחד - לו, ואחד - לה.

כדתנן:

"דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד לו ואחד לה" (נדה יד.).

האי מאי?

אי אמרת בשלמא: חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש - איצטרך. סלקא דעתך אמינא: מתוך שמהומה לביתה - לא בדקה שפיר, קא משמע לן: הרי זו כפקידה. אלא אי אמרת: אידי ואידי לאחר תשמיש - פשיטא!

מהו דתימא: שמיא תראה טפת דם כחרדל ותחפנה שכבת זרע, קא משמע לן.

ואיבעית אימא:

שתי בדיקות אצרכוה רבנן: חד לפני תשמיש, וחד לאחר תשמיש. וכי קתני: **"הרי זו כפקידה"** - אלאחר תשמיש.

והא **"המשמשת"** קתני!

תני: **"ומשמשת"**.

"ממעט על יד מעת לעת."

השתא מעת לעת ממעטת, מפקידה לפקידה מיבעיא!?

ה,ב

מהו דתימא: מעת לעת חשו בה רבנן לפסידא דטהרות, אבל מפקידה לפקידה - לא. קא משמע לן.

10. ה, ב

רפ"י

טעמא משום דיה שעתה. משום דיש לה וסת הא אם אין לה וסת דמטמא מעת לעת מטה נמי טמאה כמשכב נדה עצמה שמתמא אדם הנוגע בו טומאה חמורה לטמא בגדים שעליו דכתיב (ויקרא טו) וכל אשר יגע במשכבה יכבס בגדיו:

ה"ג לטמא אדם לטמא בגדים. שהאדם מטמא בגדים שעליו ואע"פ שלא נגעו בגדים במטה:

מכדי הך מטה דבר שאין בו דעת לישראל הוא. ומעת לעת ספק טומאה הוא וכל שאין בו דעת לישראל כו' דבשלמא אטהרות בלא מטה ניחא דכיון דהיא עסוקה בהן ואוחזתן בידה הוו להו כידה והיא יש בה דעת לישראל אלא מטה כיון דע"ג קרקע מונחת דלאו בידה הוא וספקו טהור דכל ספק טומאה לטמא מסוטה גמרינן לה וסוטה יש בה דעת לישראל:

כשחברותיה נושאות אותה במטה. באותו מעת לעת דהויא ליה הך מטה ביד חברותיה שיש בה דעת לישראל הלכך טמאה:

הבאה בידי אדם. כגון זו דטומאה על ידה באה וכגון נושא שרץ בידו ספק נגע בכלי המונח ע"ג קרקע ספק לא נגע ואע"פ שאדם לא היה עסוק בכלי המיטמא הואיל והטומאה באה ע"י אדם ספק נגעה הטומאה בכלי ספק לא נגעה חשבינן לה כמו שיש בה דעת לישראל וברה"י ספקו טמא:

"כיצד דיה שעתה?"

היתה יושבת במטה ועסוקה בטְהוּרוֹת, ופְרָשָׁה,

וְרָאָתָה - היא טמאה, והן טְהוּרוֹת."

לְמָה לִי לְמִיתָנִי "הִיתָה יוֹשֶׁבֶת בַּמֶּטֶה וְעֹסוּקָה בַטְהוּרוֹת"? לִיתָנִי: הִיתָה עֹסוּקָה בַטְהוּרוֹת וּפְרָשָׁה וְרָאָתָה!

הָא קָא מְשַׁמַּע לָן:

טַעמָא דְדִיָּה שְׁעִתָּה,

הָא מַעַת לְעַת - מְטָה נְמִי מְטַמְּא.

מְסִיעֵה לִיה לְזַעֲרִי,

דְאָמַר זַעֲרִי: מַעַת לְעַת שְׁבַנְדָה עוֹשָׂה: מוֹשְׁכָב,

וּמוֹשֵׁב - לְטַמְּא אָדָם לְטַמְּא בְּגָדִים.

מְכַדִּי הָאִי מְטָה דְבַר שְׁאִין בּוֹ דְעַת לְיִשְׂרָאֵל הוּא,

וְכָל דְבַר שְׁאִין בּוֹ דְעַת לְיִשְׂרָאֵל - סְפָקוֹ טְהוּר!

תְּרַגְמָה זַעֲרִי:

כְּשִׁחְבְּרוּתֶיהָ נוֹשְׂאוֹת אוֹתָהּ בַּמֶּטֶה,

דְהוּיָא לִיה יַד חֲבֵרוֹתֶיהָ.

וְהִשְׁתָּא דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

סְפָק טוּמְאָה הִבְאָה בְיַדִּי אָדָם - נִשְׁאָלִין עָלֶיהָ.

אֲפִילוּ בְכָלִי מוֹנַח עַל גְּבִי קַרְקַע - כְּמִי שֵׁישׁ בּוֹ דְעַת לְיִשְׂרָאֵל.

אֲף עַל פִּי שְׁאִין חֲבֵרוֹתֶיהָ נוֹשְׂאוֹת אוֹתָהּ בַּמֶּטֶה.

11. ה, ב

רפ"י

נשאלין. כלומר טמא :
כמי שיש בו דעת לישאל. וכי אמרינן דבר שאין בו דעת לישאל ספקו טהור כגון שרץ המוטל אצל כלי ע"ג קרקע ספק נגע ספק לא נגע :
היה מתעטף בטליתו וטהרות בצדו. והוא היה טמא ספק טימא טהרות בטלית כשהגביהו על כתפו ספק לא נגע או טמאות בצדו כגון שרץ והוא טהור ספק נטמא טליתו ספק לא נטמא :
טהור. קס"ד דאפילו ברה"י משום דהוי דבר שאין בו דעת לישאל ואע"ג דבאה בידי אדם הואיל וטהרות מונחות על גבי קרקע ואין אוחזן בידו אין נשאלין עליהם :
שנה. פעם אחרת אם יגע עכשיו בידוע שנגע בתחלה :
אין שונין. שמא עכשיו נגע וקודם לכן לא נגע או חילוף :

גופא:

"אמר רבי יוחנן:

ספק טומאה הבאה בידי אדם - נשאלים עליה.
 אפילו בכלי המונח על גבי קרקע - כמי שיש בו דעת לישאל".

מיתבי:

"היה מתעטף בטליתו וטהרות וטומאות בצדו,

וטהרות וטומאות למעלה מראשו.

ספק נגע, ספק לא נגע - טהור.

ואם אי אפשר אלא אם בן נגע - טמא.

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

אומרים לו: שנה ושנה.

אמר לו: אין שונים בטהרות".

אמאי? הא ספק טומאה הבאה בידי אדם הוא!

בר מיניה דהיא,

דתני רב הושעיא:

ברשות היחיד - ספקו טמא,

ברשות הרבים - ספקו טהור.

12. ה, ב - ו, א

רָפ"י

כמגעה. בכלי שנגעה בו נדה שאינו מטמא אדם שהרי ראשון הוא ואינו מטמא אדם אלא אב הטומאה:

אף משכבה לא מטמא אדם. וקשיא לזעירי דאמר משכבה ומושבה מטמא אדם אף לטמא בגדים:

כלי חרס. ניצול באהל המת דכתיב (במדבר יט) וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הא יש צמיד פתיל עליו טהור:

אינו ניצול. אם הסיט בתוך מעת לעת טמא כאילו הסיטתה לאחר ראייתה כדתניא בברייתא לקמן:

אינו דין שאינו ניצולין במעת לעת. שיטמאו כמשכב נדה עצמה אדם ובגדים שעליו:

כמגע עצמה. כנגיעת עצמה כלומר אדם הנוגע במשכבה בתוך מעת לעת כאילו נוגע בבשר נדה עצמה שהוא ובגדים שעליו טמאים דכתיב (ויקרא טו) וכל הנוגע בה יטמא ותניא בתורת כהנים יכול לא יהא הנוגע בה מטמא בגדים כמגע קל וחומר אם משכבה מטמא אדם לטמא בגדים היא עצמה לא כל שכן אם כן למה נאמר כל הנוגע בה יטמא שאינו חוזר ומטמא אדם וכלי חרס:

אף משכבה. בתוך מעת לעת:

הרואה כתם מטמאה למפרע. עד שעת כיבוסו של חלוק זה שכבסה קודם לבישה זו:

וכלי חרס המוקף כו'. כלומר אפילו הוא מוקף צמיד פתיל שאי אפשר ליגע בתוכו מטמאה אותו בהיסט שהזב והנדה מטמאין כלי חרס בהיסט מה שאין כן בשאר טמאין דכתיב (שם) וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר ותניא בתורת כהנים יכול יטמא הזב כלי חרס מאחוריו כמגע נאמר כאן בו ונאמר להלן וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר מה להלן מאוירו אף כאן מאוירו אם כן מה ת"ל אשר יגע בו והלא אויר כלי חרס טמא בלא נגיעה כדקיימא לן בהכל שוחטין (חולין כד). תוכו אע"פ שלא נגע בו אלא איזהו מגעו שהוא ככולו הוי אומר זה היסטו:

מקולקלת למנינה. אבדה פתח נדוטה שאילו היתה יודעת יום ראייתה תהא סופרת אם תראה לאחר שבעה שומרת יום כנגד יום ואם תראה ג' תהא זבה אבל עכשיו שאינה יודעת יום ראייתה אינה יודעת אימתי היא בתוך י"א יום שבין נדה לנדה והרי היא טועה:

ואינה מקולקלת למנינה. דהא ודאי מהשתא הויא פתח נדוטה וליום שמיני לראייתה יתחילו י"א יום שבין נדה לנדה ורבנן לא גזור מעת לעת אלא לטהרות אבל גבי כתמים לא ידעינן אימת נפיק מינה ואינה מונה שבעה ימים דקודם טבילה אלא משעה שראתה וכן בכתם לסוף ז' ימים טובלת וטהורה אבל פתח נדוטה לידע אימת מתחילין ימי זיבה אבדה עד שתשב ז' נקיים כדתניא בערכין (דף ח.):

ורבא. דפשיטא ליה בכלי חרס לעיל וגמר משכבות מכלי חרס מאי שנא דפשיטא ליה בכלי חרס טפי ממשכב:

אי שמיע ליה הא מתניתא. דקתני כלי חרס לימא מתניתא וליפשוט מינה משכבה להדיא:

ואי לא שמיע ליה מתניתא קל וחומר מנא ליה. מכלי חרס הא כלי חרס אכתי לא קאמר ליה:

אי ממתניתא. הוי אמינא למשכבות דקתני לטמא אדם או בגדים:

אבל אדם ובגדים. שהאדם יטמא בגדיו שלא נגעו במשכבות אימא לא קמ"ל קל וחומר מכלי חרס וה"ק ומה כלי חרס שניצול באהל המת אינו ניצול במעת לעת שבנדה מלטמא בהיסט כאילו ניסט מנדה עצמה משכבות שאין ניצולין באהל המת אינו דין שאין ניצולין במעת לעת שבנדה מלטמא כמשכב נדה גמורה:

גופא:

"אמר זעירי:

מעַת לְעַת שְׁבַנְדָה - עוֹשָׂה: מְשַׁכֵּב,

וּמוֹשֵׁב - לְטַמְא אָדָם לְטַמְא בְּגָדִים".

איני?! והא כי אתא אבימי מבי חוזאי אתא ואייתי מתניתא בידיה:

"מעַת לְעַת שְׁבַנְדָה - מְשַׁכֵּב וּמוֹשֵׁב בְּמַגְעָה".

מאי לאו מה מגעה - לא מטמא אדם,

אף משכבה - לא מטמא אדם.

אמר רבא:

ותסברא?! קל וחומר הוא!

ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל,

הניצול באוהל המת - אינו ניצול במעת לעת שבנדה.

משכבות ומושבות שאינן ניצולין באהל המת - אינו דין שאין ניצולין במעת לעת שבנדה?!

והא אבימי מבי חוזאי מתניתא קאמר!

וא

אימא: משכבה ומושבה - כמגע עצמה.

מה מגע עצמה מטמא אדם לטמא בגדים

אף משכבה ומושבה מטמא אדם לטמא בגדים.

תניא פוותיה דרבא:

"הרואה דם - מטמאה מעת לעת.

ומה היא מטמאה? משכבות,

ומושבות,

אובליו,

ומשקיו,

ובלי חרס המוקף צמיד פתיל.

ואינה מקולקלת למנינה.

ואינה מטמאה את בועלה למפרע.

רבי עקיבא אומר:

מטמאה את בועלה.

ואינה מונה אלא משעה שראתה.

הרואה כתם - מטמאה למפרע.

ומה היא מטמאה? אובליו,

ומשקיו,

משכבות,

ומושבות,

ובלי חרס המוקף צמיד פתיל.

ומקולקלת למנינה.

ומטמאה את בועלה.

ואינה מונה אלא משעה שראתה.

וזה וזה תולין לא אובליו ולא שורפיו".

ורבא, אי שמיע ליה מתניתא - לימא מתניתא!

ואי לא שמיע ליה מתניתא קל וחומר מנא ליה?

לעולם שמיע ליה מתניתא,

ואי ממתניתא, הוה אמינא: או אדם, או בגדים,

אבל אדם ובגדים - לא.

משום הכי קאמר קל וחומר.

13. ו, א-ב

רפ"י

גבי מעלות. בפרק חומר בקדש (חגיגה כ:):
מעט לעת. ליכא דררא דטומאה דהשתא הוא דחזאי אלא גזירה בעלמא הוא:
מה היא מטמאה. היינו ברייתא דלעיל:
לא דקדש. כגון שמן דמנחות ויין דנסכים:
אף בשעת עברתו. מתניתין היא (לקמן ד' יא.) אף בשעה שהם מסתלקות ומסיימות לאכול תרומה צריכות לבדוק:
לתקן שירים שבפניה. שנגעה בהם ומהניא לה הך בדיקה שאם תמצא עכשיו טהורה לכשתבדוק ערבית כמשפטה ותמצא טמאה לא תטמא למפרע אלא עד שעת בדיקתה ולא תהא התרומה בכלל טומאה דמפרע שהרי בדקה לאחר העברתה אלמא טומאת מפרע לתרומה נמי גזור:
לתקן. דומיא דלהכשיר דאמר לעיל שחרית להכשיר טהרות של לילה כו':
ומשינין רב הונא מתני. להא דרבי יהודה שבדיקה זו באה לשרוף שירים שבידיה אם תמצא טמאה תשרפם וכגון שבדקת עצמה לאחר עברתה לאלתר:
כשיעור וסת. מיד סמוך לנגיעה בדיקה דאם תמצא טמאה ודאי בשעת נגיעה נמי טמאה היתה דאפילו חולין נמי מטמו ומצריך לה ר' יהודה בדיקה לתרומה כשיעור וסת כי היכי דלא תיכול תרומה טמאה לאחר זמן אבל לתקן לא סבירא ליה לרב הונא דכל כמה דלא בדקה מיתקנא וקיימא דטומאת מפרע לא גזור ביה רבנן:
[כשיעור] וסת. מפרש בפ"ב (לקמן יד:) משל לשמש ועד שעומדין בצד המשקוף ביציאת השמש נכנס העד ולשון וסת היינו מיד:
מעשה ועשה רבי כר' אליעזר. באשה ילדה שעברו עליה שלש עונות של שלשים יום שלא ראתה ואמר רבי אליעזר במתניתין (לקמן ז:) כל אשה שעברו עליה שלש עונות דיה שעתה ופליגי רבנן עליה דאין דיה שעתה אלא שעברו עליה ג' עונות מחמת זקנה סמוך לזקנתה:
לאחר שזכר. שלא יפה עשה:
בשעת הדחק. שני בצורת היו ולא רצה להפסיד טהרות:
אלא רבים פליגי עליה. ובטלין דברי היחיד והתחיל להתחרט ואמר כדי הוא כו':
קדש בימי רבי מי הוה. כמה שנים היה אחר החורבן בסוף התנאים:
חבריא מדכן בגלילא. חבירים שבגליל מטהרים יינם לנסכים ושמן למנחו' שמא יבנה בהמ"ק בימיהם ולעולי קדש הוו כך שמעתי בחומר בקדש וכך היא שנויה:
כולן טמאות. משום מעת לעת שבגדה:
היא טמאה. משום פקידה לפקידה:

אמר רב הונא:

מעט לעת שבגדה - לקדש, אבל לא לתרומה.

אי הכי, ליתני גבי מעלות (חגיגה כ:)!

כי קתני היכא דאית ליה דררא דטומאה, אבל היכא דלית ליה דררא דטומאה - לא קתני.

מיתבי:

"מה היא מטמאה? אובלין ומשקין" מאי לאו בין דקדש, בין דתרומה!

לא, דקדש.

תא שמע:

"רבי יהודה אומר:

אף בשעת עברתו מלאכול בתרומה" (נדה יא.). והוינן בה: מאי דהוה הוה!

אמר רב חסדא:

לא נצרכה אלא לתקן שירים שבפניה.

רב הונא מתני: לישרוף שירים שבדיקה, שבדקה עצמה כשיעור וסת.

תא שמע:

"מעשה ועשה רבי כרבי אליעזר,

לאחר שזכר אמר כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק." והוינן בה: מאי "לאחר שזכר"?

אילימא: לאחר שזכר דאין הלכה כרבי אליעזר אלא כרבנן - בשעת הדחק היכי עביד כותיה! אלא⁸ דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, וכיון שזכר דלאו יחיד פליג עליה, אלא רבים פליגי עליה, אמר: "כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק."

אי אמרת בשלמא לתרומה - היינו דהוא תרומה בימי רבי, אלא אי אמרת: לקדש - קדש בימי רבי מי הוא?!

כדעולא,

דאמר עולא:

חבריא מדכן בגלילא.

הכי⁹ נמי בימי רבי.

תא שמע:

"מעשה בשפחתו של רבן גמליאל שהיתה אופה פירות של תרומה, ובין כל אחת ואחת - מדיחה ידה במים, ובודקת.

באחרונה בדקה ומצאה טמאה, ובאת ושאלה את רבן גמליאל, ואמר לה: בולן טמאות.

אמרה לו: רבי, והלא בדקה היתה לי בין כל אחת ואחת! אמר לה: אם כן היא - טמאה,

⁸ מהרש"ל, ואינה במקבילות. גירסת וילנא: (לאו)
⁹ דפוס ונציה. גירסת וילנא: הכא

וב

רָס"י

תרומת לחמי תודה. ארבע חלות מד' מינין שבתודה נותנין לכהן דכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה וגוי':
באפיה מאי בעיא. הא מ' חלות בעי לה למיפא והדר אפרושי ד' לתרומה וארבעין לא מיקרו תרומה:

ומשני דאפרשינהו בלישייהו. לעולם מאי תרומה תרומת לחמי תודה ודקאמר באפיה מאי בעיא כגון שהפריש לד' מהארבעים חלות בעיסתן ולאחר אפית כולן שחט תודה עליהן:

שאפאן ד' חלות. עשר עשרונים של חמץ אפאן כולן בחלה אחת וגי' עשרונות ושליש שבחלות מצה אפאן בחלה אחת וכן של רקיקין וכן של רבוכה:

הא בעינן מ'. במנחות ילפינן לה בפרק התודה (דף עו.) ואמאי יצא:

ומשני למצוה. אבל עיכובא ליכא:

והא בעי אפרושי תרומה. אחת מכל מין דהיינו אי' מעשר וכיון דליכא עשר היאך יפריש:

וכי' דמפריש פרוסה. מכל חלה מעט לכהן:

אחד אמר רחמנא. והקריב ממנו אחד מכל קרבן וגוי' ודרשינן במנחות (דף עז:) שלא יטול פרוסה לתרומת כהן:

דאפרשינהו בלישייהו. נטל אחד מעשר לתרומה ותשע הנותרים לבעלים מכל מין ומין אפה בחלה אחת:

גפה. סותמת בטיט בידיה ומדיחה ידיה מן הטיט:

ובולן טהורות."

קתני מיהת: **"בברות של תרומה!"**

מאי **"תרומה?"**

תרומת לחמי תודה.

"תרומת לחמי תודה" - באפיה מאי בעיא?

דאפרשינהו בלישייהו.

וכי הא,

דאמר רב טובי בר רב קטינא:

לחמי תודה שאפאן ארבע חלות - יצא.

והוינן בה: **והא בעינן ארבעים!**

למצוה.

והא בעינן אפרושי תרומה מינייהו!

וכי תימא: **דמפריש פרוסה מכל חד וחד - "אחד"**¹⁰ (ויקרא ז, יד) **אמר רחמנא, שלא יטול פרוסה!**

ואמרינן: **דאפרשינהו בלישייהו,**

הכא נמי דאפרשינהו בלישייהו.

תא שמע:

"שוב מעשה בשפחה של רבן גמליאל שהיתה גפה חביות של יין,

ובין כל אחת ואחת - מדיחה ידיה במים,

ובודקת.

ובאחרונה בדקה ומצאה טמאה

ובאת ושאלה לרבן גמליאל,

ואמר לה: בולן טמאות.

אמרה לו: והלא בדיקה היתה לי בין כל אחת ואחת!

אמר לה: אם בן היא - טמאה,

ובולן - טהורות."

אי אמרת בשלמא: **חדא דקדוש,**

וחדא דתרומה היא - היינו דהדרה ושיילה,

אלא אי אמרת: אידי ואידי דקדוש - למה לה למיהדר ולשיילה!

מעשה שהיה בשתי שפחות היה.

לישנא אחרינא אמרי לה.

אמר רב הונא:

מעט לעת שבנדה מטמאה בין לקדוש,

ובין לתרומה.

ממאי?

מדלא קתני לה גבי מעלות¹¹ (חגיגה כ:).

¹⁰ והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה ליהוה לפתו הזרק את דם השלמים לו יהיה

¹¹ חומר בקדוש מביתרומה:

שמטבילין בלים בתוך בלים - לתרומה,

אבל לא לקדוש.

אחוריים ותוך ובית הצביטה בתרומה,

אבל לא בקדוש.

הנושא את המדרס נושא את התרומה,

אבל לא את הקדוש.

בגדי אוכלי תרומה - מדרס לקדוש.

לא במדת הקדוש מדת התרומה;

רפ"י

קבלה מיניה רב שמואל. להך תיובתא מרב נחמן ואוקמא להא דקתני לקדש אבל לא לתרומה הכי קאמר בחולין שנעשו על טהרת קדש כו' אבל בתרומה ממש נהגא: נולד לה גרסי' נולד בעיסה ספק טומאה:

אמר ליה רב נחמן:

והא תני תנא: "לקדש אבל לא לתרומה!"

קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק:

בחולין - שנעשו על טהרת קדש,

ולא בחולין - שנעשו על טהרת תרומה.

שבקדש - מתיר ומנגב, ומטביל, ואחר כך קושר.

ובתרומה - קושר ואחר כך מטביל.

בלים הנגמרים בטרה - צריכין טבילה לקדש,

אבל לא לתרומה.

הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש,

אבל לא לתרומה.

הרביעי בקדש - פסול,

והשלישי - בתרומה.

ובתרומה, אם נטמאת אחת מידיו - חבירתה טהורה,

ובקדש - מטביל שתיהן,

שהיד מטמא את חבירתה בקדש,

אבל לא בתרומה.

אוכלין אוכלים נגובין בידיים מסואבות בתרומה,

אבל לא בקדש.

האונן ומחוסר כפורים - צריכים טבילה לקדש,

אבל לא לתרומה.

14. ו, ב - ז, א

רפ"י

גלגול בחולין. זהו גמר מלאכה לחלה: **תעשה בטומאה**. אם ירצה יטמאנה ביד דסוף סוף חלת ספק היא ולא תאכל: **תעשה בטהרה**. בכלים טהורים ואל יטמאנה ביד ואע"פ דסוף סוף חלתה אסורה אסור לטמאה ביד הואיל ונגמרה מלאכתה לחלה אסור לגרום לה טומאה ודאית דכתיב ואני נתתי לך את משמרת תרומותי ודרשינן בבכורות (דף לד.) שתי תרומות במשמע טהורה ותלויה ואמר קרא שומרנה: **וחלתה תלויה**. כשעשאה בטהרה משום ספק הנולד לה ראשון: **באיזה ספק אמרו**. כלומר באיזה ספק הוצרכו לומר חלתה תלויה: **בספק חלה**. בספק טומאה הנוהגת בחלה ואינה נוהגת בחולין כגון נשען כדמפרש בסמוך דטהור לבני הכנסת ואסור לתרומה ואיצטריך לאשמועינן דאע"ג דלא נהגא בחולין גרידא הכא כיון דטבולין לחלה נהגא בהן: **מאי ספק חלה**. כלומר מאי קאמר: **שלא תאמר בהוכחות שנינו**. בספק טומאה מוכחת: **כגון שני שבילין**. אחד טמא ואחד טהור ספק הלך בטמא ספק הלך בטהור והא ספקא היא דמהניא בחולין הטבולין לחלה אבל טומאה שאינה מוכחת לא דהא לא איצטריך לאשמועינן דאפילו לחולין גרידא נמי מהני לאוכל חולין בטהרה הלכך מהניא נמי הכא: **אלא אפילו בנשען**. דהוי ספק טומאה שאינה מוכחת הואיל ותנן לקמן דמהניא לתרומה מהניא נמי לחולין הטבולין לחלה: **פורקין**. משאוי: **טמא**. דשמא מתוך כובד המשא נשען זה על הטהור ונמצא טהור מסיטו או טהור ניסט עליו וכתיב במרכב הזב (ויקרא טו) והנושא אותם וכ"ש זב בעצמו: **וכולן**. אפי' משא כבד: **טהורין לבני הכנסת**. אוכלין חוליהן בטהרה שאין זה היסט גמור וכל שכן שספק הוא: **וטמאין לתרומה**. מדרבנן ואפי' בספק: **וחולין הטבולין לחלה כחלה דמו**. דמהני בהו ספק נשען כחלה גמורה: **וקוצה לה חלה**. שכל זמן שלא קראה שם עליה הרי היא כחולין וטבול יום דינו כשני ואינו עושה שלישי בחולין וכשהיא קוצה לא תקרא לה שם אלא מניחתה לחלה בכפישה או באנחותא הם כלים שאין להם בית קיבול כגון נסרים ואין מקבלין טומאה ואצרכוה רבנן הני משום היכרא שלא תגע בה שוב מאחר שקראה לה שם ודכותה אמר בסוף פ' הניזקין (גיטין סא.) ובתשובת רב האי ראיתי אנחותא נסרים לווחין שמנסרין הנגרים ומשפין הלווחין: **ומקפת**. מקרבתה לכלי אצל העיסה וקוראה לה שם שמצוה לתרום מן המוקף מוקף סמוך כמו מקיפין שתי חביות במסי ביצה (דף לב:) וכמו אין מקיפין בבועי (חולין מו:) שמקיפין זו לזו לראות אם דומים הם בנקיבתן: **שודאי מטמא חולין**. כמו משא הזב: **דודאי**. נדה ממש: **ספקה**. מעת לעת: **ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה**. וקס"ד הוא הדין לחולין הטבולין לחלה דהם נמי נעשין בטהרת חלה המעורבת בהן: **ומשנינן חולין הטבולין לחלה חמירי**. מחולין שנעשו על טהרת תרומה דהכא עריבא בהו חלה אבל התם נטירותא יתירתא קביל עליה:

תנן התם:
"נולד לה ספק טומאה:
עד שלא גלגלה - תעשה בטומאה.
משגלגלה - תעשה בטהרה" (חלה ג, ב).
"עד שלא גלגלה תעשה בטומאה" - חולין נ"נהו,
 ומותיר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל.
"משגלגלה תעשה בטהרה" - חולין הטבולין לחלה כחלה דמו,
 ואסור לגרום טומאה לחלה.
תנא:
"וחלתה תלויה - לא אוכלין,
ולא שורפין.
באיזה ספק אמרו?
בספק חלה."
מאי "ספק חלה"?
אפי' ורבא דאמרי תרוייהו:
 שלא תאמר בהוכחות שנינו כמו שני שבילין,
 דהתם - חולין גרידא נמי מטמו,
 אלא בנשען.
דתנן:
"זב וטהור שהיו פורקין מן החמור,
או טוענין:
בזמן ש: משאן כבד - טמא,
משאן קל - טהור.
ובולן: טהורין - לבני הכנסת,
וטמאין - לתרומה (זב"ס ג, ב).
וחולין הטבולין לחלה - כחלה דמו?!
והתנן¹²:
"אשה שהיא טבולת יום:
לשה את העיסה,
וקוצה הימנה חלתה,
ומניחתה בכפישה,
או באנחותא,
ומקפת,
וקורא לה שם,
מפני שהוא שלישי,
ושלישי - טהור בחולין" (טבול יום ד, ב).
ואי אמרת: חולין הטבולין לחלה כחלה דמו - הא טמיתנהו!
אמר אפי':
כל שודאי מטמא חולין - גזרו על ספקו משום חולין הטבולין לחלה.
והאי טבול יום כיון דלא מטמא ודאי חולין - לא גזרו עליו משום חולין הטבולין לחלה.
והא מעת לעת שבגדה, דודאי מטמא חולין,
ולא גזרו על ספקה משום חולין הטבולין לחלה,
דאמר מר: קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק:
בחולין שנעשו על טהרת קדש,

¹² מסורת הש"ס, כתב יד מינכן. גירסת וילנא: והתניא

ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה!

התם - לא פתיכא בהו תרומה,
הכא - פתיכא בהו תרומה.

ואיבעית אימא:
הנח מיעת לעת דרבנן.

רש"י

פתיכא. מעורבת:

15. ז, א - ח, ב

רש"י

מתני'
וחכ"א דיה שעתה. עד כ"ד חדש
 שהוא זמן הנקת התינוק
 ובגמרא מפרש טעמא :
שעברו עליה. שלא ראתה :
שלש עונות. מפרש לה בגמרא :
סמוך לזקנתה. מפרש בגמרא :
כל אשה. וה"ה ילדה :
מעוברת ומניקה כו'. אבל לא
 עברו עליה לא ופליג אדרבי
 אליעזר ואת"ק דאמר לעיל
 מעוברת דיה שעתה משודע
 העובר ומניקה משנולד :
בראייה ראשונה. שראתה
 הבתולה או המעוברת או הזקנה
 לאחר שלש עונות :
אבל בשנייה מטמאה מעת לעת.
 שהרי חזרה לקדמותה להיות
 דמים מצויים בה :

גמ'
אין אומרים למי שלא ראה את
החדש שיבא ויעיד. שראה :

מתניתין

רבי אליעזר אומר:

ארבע נשים דיין שעתה: בתולה,
 מעוברת,
 מניקה,
 וזקנה.

אמר רבי יהושע:

אני לא שמעתי אלא: בתולה.
אבל הלכה ברבי אליעזר.

זב

איזו היא "בתולה"?

כל שלא ראתה דם מימיה,
אף על פי שנשואה.

"מעוברת"?

משודע עובר.

"מניקה"?

עד שתגמול את בנה.

נתנה בנה למניקה,
גמלתו,
או מת:

רבי מאיר אומר:

מטמאה מעת לעת.
וחכמים אומרים:
דיה שעתה.

איזוהי "זקנה"?

כל שעברו עליה שלש עונות סמוך לזקנתה.

רבי אליעזר אומר:

כל אשה שעברו עליה שלש עונות - דיה שעתה.
רבי יוסי אומר:
מעוברת,
ומניקה שעברו עליהן שלש עונות - דיין שעתה.

ובמה אמרו "דיה שעתה" בראייה ראשונה.

אבל בשניה - מטמאה מעת לעת.
ואם ראתה הראשונה מאונס - אף השניה דיה שעתה.

גמרא

תניא:

"אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע:

אתה - לא שמעת,

אני - שמעתי.

אתה - לא שמעת אלא אחת,

ואני - שמעתי הרבה.

אין אומרים למי שלא ראה את החדש יבא ויעיד אלא למי שראה!
כל ימיו של רבי אליעזר היו עושין ברבי יהושע,

רש"י

שמותי. לשון שמתא שהרי ברכוהו כדאמרינן בהזהב (בי"מ דף נט:). הלכך לא עבדינן כוותיה באחרנייתא:

דמצינן מחינן בהו. אי עבדי כוותיה באחרנייתא:

המקשה. מחמת ולד בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה וקשתה שלשה ימים רצופין ובכל יום ראתה דם וק"ל דאינה זבה מחמת שלשה ימי קישוי ליטען שבעה נקיים וקרנן דכתיב כי יזוב זוב דמה ודרשינן בבנות כותים דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד ואם שפתה מן הצער שעמדה בלא צער לאחר השלשה ימים וילדה נתגלה הדבר למפרע שלא בא הדם מחמת הולד והרי היא יולדת בזוב וצריכה שבעה נקיים לבד ימי טומאת לידה וצריכה שני קרבנות אחד לזוב ואחד ללידה:

וכמה תשפה. תעמוד ותנוח מצערה לאחר השלשה של קושי ותהא זבה למפרע מחמת הקושי:

מעט לעת. אם שפתה מחצות היום זה עד כעת מחר איכא למימר דלאו משום ולד הוה וקרינן ביה כי יזוב זוב דמה ופליג ר' יהושע עליה בפרק בנות כותים:

שבדקו עצמן. כשפסקו מזובן הוצרכו לספור שבעה נקיים בלא ראייה כדכתיב וספר לו גוגי ובדקו עצמן ראשון ושביעי ושאר חמשה ימים שבינתיים לא בדקו:

בחזקת טהרה. הואיל ותחלתו וסופו בטהרה וטובל לערב של שביעי:

אלא ראשון ושביעי. וצריכין למנות עוד חמשה ימים דחוששים שמא ראו בינתיים ומיהו אי הוה ידעה בודאי שראתה בינתיים סתרה לנקיות הראשון דרחמנא אמר (ויקרא טו) ואחר תטהר אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת בינתיים אבל השתא חששא היא ומונה לסירוגין: **אלא יום שביעי בלבד.** דשמא ראתה ימים שבינתיים וסתרה את טהרת יום הראשון דכולהו נקיים בעינן דכתיב ואחר תטהר אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת בינתיים:

מדברי ר' יהושע. שר"א השוה מדותיו דקסבר כיון דתחלתן וסופן בטהרה מחזקינן נמי לאמצעיים בטהרה אבל רבי יהושע כיון דאמצעיים חייש לטומאה נסתרה טהרת יום ראשון:

אחורי כלים. דאמרינן לקמן אחורים טמאין ותוכו טהור דטומאת משקין לטמא כלים דרבנן והכי הוא דגזור שלא יטמא תוכו בנגיעת אחוריו וטעמא מפרש בבכורות עבדו רבנן היכרא בהך טומאה דלידעו אינשי דמדרבנן היא ולא נשרוף עליה תרומה וקדשים:

שנטמאו במשקין. ומשקין בשרץ והוו ראשונים ולא מטמו כלים מדאורייתא אלא אב הטומאה ורבנן הוא דגזור:

מטמאין את המשקין. מדרבנן דכיון דעלולין לקבל טומאה מיטמו בכל דהו להיות ראשונים ויפסלו את השני בחולין: **ואין פוסלין את האוכלין.** רבותא קתני דאפילו מפסל לא פסלי כדמפרש טעמא ואזיל:

טבול יום שני הוא. ואינו מטמא משקה חולין דק"ל כל הפוסל את התרומה מטמא משקה להיות תחלה חוץ מטבול יום וטעמא מפרש בפי"ק דשבת (דף יד:): **אחורי כלים.** בטומאת משקין דרבנן דכלי אינו מקבל טומאה מדאורייתא אלא מאב הטומאה בפי"ק דפסחים (דף יח:):

וטבול יום. לפסול אוכלי תרומה דאורייתא כדקיימא לן טבל ועלה אוכל במעשר כו' ומקרא נפקא לן ביבמות (דף עד:) ואפילו בנגיעה:

משום משקה זב וזבה. רוקו ומימי רגליו שהן אבות הטומאה כדכתיב (ויקרא טו) וכי ירוק הזב וגו':

לאחר פטירתו של רבי אליעזר -

החזיר רבי יהושע את הדבר ליושנו כרבי אליעזר.

בחיינו מאי טעמא לא?

משום דרבי אליעזר שמותי הוא.

וסבר אי עבדינן כוותיה בחדא עבדינן כוותיה באחרנייתא.

ומשום כבודו דרבי אליעזר לא מצינן מחינן בהו,

לאחר פטירתו של רבי אליעזר דמצינו מחינן בהו - החזיר את הדבר ליושנו.

אמר רב יהודה אמר שמואל:

הלכה כרבי אליעזר בארבע:

חדא - דאמרן.

ואידך - "המקשה כמה תשפה ותהא זבה?

מעט לעת,

דברי רבי אליעזר."

והלכה כדבריו.

ואידך - "הזב והזבה שבדקו עצמן: יום ראשון ומצאו טהור,

יום שביעי ומצאו טהור,

ושאר הימים לא בדקו:

רבי אליעזר אומר: הרי אלו בחזקת טהרה.

רבי יהושע אומר: אין להן אלא יום הראשון ויום השביעי בלבד.

רבי עקיבא אומר: אין להם אלא יום שביעי בלבד" (נדה סח:).

ותניא:

"רבי שמעון ורבי יוסי אומרים:

נראין דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע.

ודברי רבי עקיבא מדברי כולן,

אבל הלכה כרבי אליעזר."

ואידך - דתנן:

"אחורי כלים שנטמאו במשקין:

רבי אליעזר אומר:

מטמאין - את המשקין,

ואין פוסלין - את האוכלין.

"מטמאין את המשקין" - ואפילו דחולין.

"ואין פוסלין את האוכלין" - ואפילו דתרומה.

רבי יהושע אומר:

מטמאין - את המשקין,

ופוסלין - את האוכלין.

אמר רבי יהושע:

קל וחומר: ומה טבול יום שאין מטמא משקה חולין, פוסל אוכלי תרומה,

אחורי כלים שנטמאו משקה חולין - אינו דין שפוסל אוכלי תרומה?!"

ורבי אליעזר?

אחורי כלים - דרבנן,

וטבול יום - דאורייתא.

ורבנן מדאורייתא - לא עבדינן קל וחומר.

דמדאורייתא: אין אוכל מטמא כלי,

ואין משקה מטמא כלי.

ורבנן הוא דגזור גזרה משום משקין דזב וזבה.

משקין דעלולין לקבל טומאה - גזרו בהו רבנן.

אוכלין דאין עלולין לקבל טומאה - לא גזרו בהו רבנן.

רַבִּי

ומ"ש אחורי כלים דנקט. לינקוט תוכי כלים וכגון דנגעו משקין טמאין לתוכו והוון נמי דרבנן: משום דקילי. אבל תוכי כלים כיון דאחמירו בהו רבנן כדקתני נטמא תוכו כולו טמא מודה רבי אליעזר שפוסלין את האוכלין:

הא קמ"ל. מדאיצטריך למימר להו הלכה שמע מינה דאין למידין הלכה מפי תלמוד מתוך המשנה וברייתא ששנויה בהן הלכה כפלוני אין למידין מהן שהאמוראים האחרונים דקדקו בטעמי התנאים והעמידו הלכה על בוריה אבל הראשונים לא דקדקו איש בדברי חבירו אלא כל אחד מה ששמע מרבו מלמדה לתלמידו שמועה כמו שהיא והיא היתה נקרא משנה וברייתא והיה נותן לבו לתת טעם לשמועתו זה נותן טעם לדבריו וזה נותן בה טעם אחר כדאמר (שבת דף סג.) ליגמר איניש והדר ליסבר ואותה סברא היתה נקראת תלמוד בימי התנאים ומשנה ששנויה בה פסק הלכה מסברת תלמוד שלהן נישנית ואין למידין הימנה:

מלמדין את הקטנה. בפרק בית שמאי ביבמות ב' אחין נשואין ב' אחיות יתומות אחת גדולה ואחת קטנה מת בעלה של גדולה ונמצאת זקוקה ליבם בעל הקטנה ודוחה זיקתה נישואי אחותה הקטנה ואוסרתה עליו שאין נישואי קטנה כלום ואם יגרשנה לקטנה בגט שוב אינו יכול ליבם את הגדולה שאחות גרושתו היא אלא מלמדין את הקטנה שתמאן בו ומיאון עוקר נישואין הראשונים ומותר ליבם הגדולה: **הרודה ונותן לסל**. כגון שהיה לש את עיסתו פחות פחות מחמשת רבעים לפוטרו מן החלה:

הסל מצרפן. כשרודן מן התנור: **מאי אולמיה דהאי**. דחלה מההיא דמיאון דפשטת לה מינה דאמרת ה"נ מסתברא הא שמעינן מההיא דמיאון דבשאר סדרי איכא הלכה כר"א: ומשני מההיא דמיאון ליכא למשמע מינה דבשאר סדרים איכא דהתם משום דקאי ר' אלעזר כר"א ואיכא למימר משום דמסייע ר' אלעזר לר"א משי"ה הלכה כמותו בהא אבל משום ידידה לחודיה לא:

מלמדין את הקטנה. במילתא אחריתי היא בפי"ש:

ומי קאי והא אצרוכי מצרכינן ליה. התם דאמר שמואל בקמייתא הלכה כר"א ובאידך נמי הלכה כר' אלעזר ואמרי צריכא דאי אשמועינן כו' אלמא ר' אלעזר ור"א לאו חד טעמא קאמרי מדאיצטריך לשמואל למימר בתרווייהו הלכה:

שממאנין את הקטנות. מבקשין מהן שימאנו כגון הנך דרבי אלעזר ור"א כדי לקיים מצות יבום: **ושמשיאין אשה**. שהלך בעלה למדינת הים ושמעה מפי עד אחד שמת משיאין אותה לאחר:

ושנסקל תרנגול. כדכתיב (שמות כא) והמית איש או אשה השור יסקל והוא הדין לכל חיה ועוף כדאוקימנא בשור שנגח את הפרה (בי"ק דף נד:) דילף שור שור משבת אלא שדבר הכתוב בהווה:

ומאי שנא אחורי כלים דנקט?

משום דקילי.

דתנן:

"כלי שננטמא מאחוריו במשקיו:

אחוריו - טמא.

תוכו,

אזנו,

אוגנו,

ידיו - טהורין.

נטמא תוכו - בולו טמא" (כלים כה, ו).

מאי קא משמע לן שמואל?

בכולהו תנן הלכתא!

וכי תימא: אחורי כלים קא משמע לן דלא תנן - ולימא הלכה כרבי אליעזר באחורי כלים!

אלא הא קא משמע לן:

שאין למדין הלכה מפי תלמוד.

ותו ליכא?!

והאיכא דתנן:

"רבי אליעזר אומר:

מלמדין את הקטנה שתמאן בו" (יבמות קט).

ואמר רב יהודה אמר שמואל:

הלכה כרבי אליעזר!

כי אמר שמואל: "הלכה כרבי אליעזר בארבע" - בסדר טהרות,

אבל בשאר סדרים - איכא טובא.

והכי נמי מסתברא:

דתנן:

"רבי אליעזר אומר:

אף הרודה ונותן לסל - הסל מצרפן לחלה" (חלה ב, ד).

ואמר רב יהודה אמר שמואל:

הלכה כרבי אליעזר.

שמע מינה.

ומאי אולמיה דהאי מהאי?

משום דקאי רבי אלעזר פותיה.

דתנן:

"רבי אלעזר אומר:

מלמדין את הקטנה שתמאן בו" (יבמות קיא).

ומי קאי? והא אצרכו מצרכינן להו, ולא דמיין להדדי.

אלא, משום דקאי רבי יהודה בן בבא פותיה.

דתניא:

"רבי יהודה בן בבא:

העיד חמשה דברים: שממאנים את הקטנות,

ושמשיאין את האשה על פי עד אחד,

ושנסקל תרנגול בירושלים על שהרג את הנפש,

הא,

**ועל יין בן ארבעים יום שנתנסך על גבי המזבח.
ועל תמיד של שחר שקרב בארבע שעות.**

רס"י

בן מ' יום. ומקמי הכי פסול דה"ל יין מגתו: **קטנות דעלמא**. ולעולם עדות בן בבא אדר' אלעזר קאי ולא אדר"א וה"ק כל קטנות שיבאו למאן לפנינו כי ההיא דר"א מלמדן אותן למאן:

ליתני נשים. שמיאין נשים ע"פ עד אחד:

ונימא מאי נשים נשים דעלמא. כי היכי דאמר מאי קטנות קטנות דעלמא:

דוקא קתני. קטנות שתיים אחת דר' אלעזר ואחת דר' אליעזר ואשה דליכא למימר הכי נסבה בלשון יחיד:

וכן אמר ר' אלעזר. אדשמואל קאי ואמורא הוא והוא ר' אלעזר בן פדת ורבי אלעזר דמיאון תנא הוא והוא ר' אלעזר בן שמוע:

הורד והכופר. מין בשמים הן: **קטף**. מין אילן ואין עושה פרי אלא שרף (יוצא ונוטף מהן) וזהו פריו:

יש להן שביעית. שצריך להפקירם ואסור לעשות בהן סחורה ולא אמרי' עצים בעלמא ניהו ושביעית אינה נוהגת בעצים כדאמרי' בלולב הגזול (סוכה דף מ.).

ביעור. כשכלה לחיה מן השדה ואע"ג דיש להן שביעית איצטריך למימר יש להן ביעור דיש שיש לו שביעית ליאסר בסחורה ומלוגמא ואין לו ביעור כגון דבר המתקיים בארץ כלימי החורף שאינה כלה לחיה מן השדה אבל כל דבר שיש לו ביעור יש לו שביעית:

וא"ר פדת. בריה דר"א בן פדת: **מאן תנא**. להא דקתני יש להן שביעית דקסבר קטפא פירא ר' אליעזר כדאמר לקמן ר"א אומר המעמיד בשרף הערלה אסור:

שריתו קטפא. בשביעית: **כר"א בד'**. ותו לא אלמא בקטפא פירא לא עביד כוותיה לחומרא:

מאי "קטנות"?

לאו חדא דרבי אלעזר וחד דרבי אליעזר?

לא, מאי "קטנות"?

קטנות דעלמא.

אי הכי,

גבי אשה נמי נתני נשים, ונימא נשים דעלמא!

אלא, מדהכא קתני: **"אשה"** והכא קתני **"קטנות"**, ששמע מינה: דוקא קתני.

שמע מינה.

וכן אמר רבי אלעזר:

הלכה כרבי אליעזר בארבע.

ותו ליכא?

והתנן:

"רבי אליעזר אומר:

מלמדן את הקטנה שתמאן בו" (יבמות קט.).

ואמר רבי אליעזר: הלכה כרבי אליעזר.

וכי תימא: כי אמר רבי אלעזר הלכה כרבי אליעזר בארבע בסדר טהרות אבל בשאר סדרי איכא - ומי איכא?

והתנן:

"הורד,

והכופר,

והלטום,

והקטף - יש להן שביעית,

ולדמיהן שביעית,

יש להן ביעור,

ולדמיהן ביעור" (שביעית ז, א.).

ואמר רבי פדת: מאן תנא קטפא פירא? **רבי אליעזר** (ערלה א, ז).

ואמר רבי זירא:

חזי דמינה, ומאבוה: קשריתו קטפא לעלמא.

את אמרת: מאן תנא קטפא פירא? רבי אליעזר.

ואבוה אמר: הלכה כרבי אליעזר בארבע.

ואם איתא,

לימא ליה: כי אמר אבא הלכה כרבי אליעזר בארבע בסדר טהרות, אבל בשאר סדרי איכא!

אלא, קשיא ההיא!

משום דקאי רבי אלעזר כותיה,

דתנן:

"רבי אלעזר אומר:

מלמדים את הקטנה שתמאן בו" (יבמות קט.).

ומי קאי? והא אצרוכי מצרכינן להו ולא דמייז להדדי!

אלא, משום דקאי רבי יהודה בן בכא כוותיה.

ותו ליכא?

רָש"י

אומרה ברכה רביעית. להבדלה במוצאי שבתות ואינו כוללה בחונן הדעת:
ואמר רבי אלעזר הלכה כרבי אליעזר. בברכות ירושלמי:
והא קשיש מיניה טובא. דהא ר' אליעזר היה בימי ר"ג בנו של ר"ש הנהרג בהרוגי מלכות ובעל אחותו היה כדאמר'י בהזהב (ב"מ דף נט:.) ור' חנינא בנו של ר"ג היה:
אור. ליל כניסתו:
מעין שמנה עשרה. שאומר בשבעה ברכות מעין שמונה עשרה כגון ג' ראשונות וגי אחרונות כתקן ואומר הבינו באמצע ומסיים בשומע תפלה כדאמרינן בברכות (דף כט.) ויש בה מעין כולם:

והתנן:

"רבי עקיבא אומר:

אומרה ברכה רביעית בפני עצמה.

רבי אליעזר אומר:

אומרה בהודאה."

ואמר רבי אלעזר: הלכה כרבי אליעזר!

אמר רבי אבא:

ההוא דאמר משום רבי חנינא בן גמליאל.

דתניא:

"רבי עקיבא אומר:

אומרה ברכה רביעית בפני עצמה.

רבי חנינא בן גמליאל אומר:

אומרה בהודאה."

תב,

והא קשיש מיניה טובא!

אלא, משום דקאי רבי חנינא בן גמליאל, בשיטתיה.

ומי קאי?

והתניא:

"אור יום הכפורים - מתפלל שבע ומתודה.

שחרית - מתפלל שבע ומתודה.

מוסף - מתפלל שבע ומתודה.

מנחה - מתפלל שבע ומתודה.

בנעילה - מתפלל שבע ומתודה.

בערבית - מתפלל שבע, מעין שמנה עשרה.

רבי חנינא בן גמליאל משום אבותיו אומר:

מתפלל שמנה עשרה,

מפני שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת!"

אמר רב נחמן בר יצחק:

איהו אומר משום אבותיו,

וליה לא סבירא ליה.

16. ח, ב

רש"י

המעמיד. חלב בהמה לעשות גבינה:
בקטפא דגוואא. בשרף הנוטף מן העץ דכעץ בעלמא הוי אבל קטף הוי שרף הפגין ומודו בהו רבנן:
לאו רבנן דפליגי עליה דר"א. בשאר אילנות וחזינן דבקטף סבירא להו כוותיה:

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא:

ואת לא תסברא דמאן תנא קטפא פירא רבי אליעזר הוא?!
 והתנן:

"רבי אליעזר אומר:

המעמיד בשרף ערלה - אסור" (ערלה א, 1).

אפילו תימא רבנן,

עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא בקטפא דגוואא, אבל בקטפא דפירא - מודו ליה.

דתנן:

"אמר רבי יהושע:

שמעתי בפירוש שהמעמיד: בשרף העליון,

בשרף העיקרין - מותר.

בשרף הפגין - אסור,

מפני שהוא פרי" (ערלה א, 1).

ואיבעית אימא:

כי פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר - באילן העושה פירות. אבל באילן שאינו עושה פירות - מודו דקטפו זהו פריו.

דתנן:

"רבי שמעון אומר:

אין לקטף שביעית.

וחכמים אומרים:

יש לקטף שביעית,

מפני שקטפו זהו פריו" (ערלה ז, 13).

מאן חכמים?

לאו רבנן דפליגי עליה דרבי אליעזר?

אמר ליה ההוא סבא:

הכי אמר רבי יוחנן:

מאן חכמים? רבי אליעזר, דאמר: "קטפו זהו פריו".

אי רבי אליעזר, מאי איריא אילן שאינו עושה פרי,

אפילו אילן העושה פרי קטפו זהו פריו!

לדבריהם דרבנן קאמר להו,

לדידי - אפילו אילן העושה פירות נמי קטפו זהו פריו,

לדידכו - אודו לי מיהת באילן שאינו עושה פירות דקטפו זהו פריו.

ורבנן?

אמרי ליה: לא שנא.

17. ח, ב

רַס"י

בתולת דמים. דמי נדה ולא דמי בתולים דאפילו נבעלה עדיין היא בתולת דמים: **לכהן גדול**. שמצווה ליקח בתולה: **לכתובתה מאתים**. דאם נבעלה תו לא מיקרי בתולה וכתובתה מנה: **למקח וממכר**. שאם אמר לו קרקע בתולה אני מוכר לך נותן לו קרקע שלא נעבדה לפי שעושה פירות מרובין ושמנים: **שלא נקצצה**. כן מנהג לקוצצה כדי שירבה עוביו ויוציא ענפים הרבה במקום החתך ונקרא סדן שקמה: **למקח וממכר**. לפי שנוח לו בבתולה שילדה היא ויקצצנה ומתעבה: **ליתני נמי הא**. ונימא ארבע בתולות הן: **שם לווי**. כגון בתולה דמתניתין לאו בתולה סתם מיקריא אלא בתולת דמים דסתם בתולה בנשים היינו בתולת בתולים וכן קרקע בתולה וכן שקמה בתולה לא בעי שם לווי: **דתלי במעשה**. שאינו מאבד שמו אלא ע"י מעשה אבל ראיית דם מאיליה באה ואבדה שם בתולה: **דהדר לברייתו**. כגון זקנה שמסתלקין דמיה:

"איזו היא 'בתולה'? כל שלא ראתה דם מימיה, אף על פי שנשואה".

תנו רבנן:

"נשאת וראתה דם מחמת נישואין. לדה וראתה דם מחמת לידה - עדיין אני קורא לה בתולה. שהרי בתולה שאמרו: בתולת דמים, ולא בתולת בתולים".

איני?

והאמר רב פהנא:

תנא:

"שלוש בתולות הן: בתולת אדם, בתולת קרקע, בתולת שקמה. 'בתולת אדם' - כל זמן שלא נבעלה!"

נפקא מינה: לכהן גדול.

אי נמי,

לכתובתה מאתים.

"בתולת קרקע" - כל זמן שלא נעבדה".

נפקא מינה: לנחל איתן.

אי נמי,

למקח וממכר.

"בתולת שקמה" - כל זמן שלא נקצצה".

נפקא מינה: למקח וממכר.

אי נמי,

למקצצה בשביעית.

כדתנן:

"אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית, מפני שהיא עבודה" (שביעית ד, ה). ואם איתא ליתני נמי הא!

אמר רב נחמן בר יצחק:

כי קתני - מידי דלית ליה שם לווי, אבל מידי דאית ליה שם לווי - לא קתני.

רב ששת בריה דרב אידי אמר:

כי קתני - מידי דתלי במעשה, מידי דלא תלי במעשה - לא קתני.

רבי חנינא בריה דרב איקא אמר:

כי קתני - מידי דלא הדר לברייתו, מידי דהדר לברייתו - לא קתני.

רפ"י

דקפיד עליה זבינא. נותן עיניו בכך כגון בתולה נוחה לינשא מבעולה וכן קרקע ושקמה אבל בתולת דמים אין אדם נותן עיניו בדמים דלא חייש אי חזיא אי לא חזיא:

דקפיץ עליה. שנוחה בתולה ללקוחות כגון בתולת בתולים וקרקע ושקמה אבל בתולת דמים כל כמה דחזיא ניחא ליה טפי כדאמרינן:

רשושין. אבנים דקין שקורין פרדוי"א לשון אחר רגבי אדמה קשין שאין עפרם מתפור:

חרס. מכיתת חרשים:

בידוע שנעבדה. דאי לא נעבדה חרס זה מאין בא לתוכה:

צונמא. סלע:

רבינא אמר:

כי קתני - מידי דקפיד עליה זבינא, מידי דלא קפיד עליה זבינא - לא קתני.

ולא קפדי?!

והתניא:

"רבי חייא אומר

בשם שהשאור - יפה לעיסה,

בך דמים - יפין לאשה."

והתניא:

"משום רבי מאיר:

כל אשה שדמיה מרובין - בניה מרובין!"

אלא כי קתני - מידי דקפיץ עליה זבינא,

מידי דלא קפיץ עליה זבינא - לא קתני.

תנו רבנן:

"איזוהי בתולת קרקע?"

כל שמעלה רשושין,

ואין עפרה תיחוח.

נמצא בה: חרס - בידוע שנעבדה.

צונמא - הרי זו בתולת קרקע."

18. ח, ב - ט, א

רָשׁ"י

"מְעוּבֵרֶת" - מְשִׁיבַת עוֹבְרָה".

וְכַמָּה הִפְרַת הָעוֹבֵר?

סוּמְכּוּס אֹמֵר מְשׁוּם רְבִי מְאִיר:

שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים.

וְאִף עַל פִּי שְׂאִין וְרְאִיה לְדָבָר זָכָר לְדָבָר,

שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי כַּמְשָׁלֶשׁ חֲדָשִׁים"¹⁴ (בראשית לח, כד) וְגו'.

"זָכָר לְדָבָר"?! קְרָא כְּתִיב וְרְאִיה גְּדוּלָּה הִיא!

מְשׁוּם דְּאִיכָא דִּילְדָה לְתַשְׁעָה,

וְאִיכָא דִּילְדָה לְשִׁבְעָה.

תַּנּוּ רַבְּנֵי:

"הֲרִי שְׁהִיתָה בְּחֻזְקַת מְעוּבֵרֶת וְרְאִתָּה דָם,

וְאַחַר כֵּן הִפִּילָה: רוּחַ,

אוּ כָּל דָּבָר שְׂאִינוּ שָׁל קַיִמָּא -

הֲרִי הִיא בְּחֻזְקָתָה,

וְדִיה שְׁעָתָה.

וְאִף עַל גַּב שְׂאִין וְרְאִיה לְדָבָר, זָכָר לְדָבָר:

שֶׁנֶּאֱמַר: "הֲרִינוּ חֲלָנוּ כְּמוֹ וְלָדְנוּ רוּחַ"¹⁵ (ישעיה כו, יח).

מֵאִי "זָכָר לְדָבָר"? הֲרִי רְאִיה גְּדוּלָּה הִיא!

כִּי כְּתִיב הֵאֵי קְרָא, בְּזֻכְרִים כְּתִיב.

וְרַמְיָנָהי:

"קִשְׁתָּה שְׁנַיִם, וְלִשְׁלִישֵׁי הִפִּילָה: רוּחַ,

אוּ כָּל דָּבָר שְׂאִינוּ שָׁל קַיִמָּא -

הֲרִי זֹו יוֹלְדַת בְּזוּב".

וְאִי אֲמַרְתָּ: לִידָה מְעַלְיִיתָא הִיא,

קוּשֵׁי סְמוּךְ לִלְיָדָה רַחֲמָנָא טְהַרְיָה!

ט, א

אָמַר רַב פִּפְי:

הֵנַח מַעַת לְעַת, דְּרַבְּנֵי.

רַב פִּפְא אָמַר:

מִיֵּדִי הוּא טְעָמָא,

אֲלֵא מְשׁוּם דְּרֵאשָׁה כְּבַד עֲלֶיהָ, וְאַבְרִיָּה כְּבַדִּין עֲלֶיהָ,

הֲכָא נְמִי, רֵאשָׁה וְאַבְרִיָּה כְּבַדִּין עֲלֶיהָ.

¹⁴ וַיְהִי כַּמְשָׁלֶשׁ חֲדָשִׁים וַיִּגַּד לַיהוָה לְאֹמֵר וְנָתַתָּ תְּמַר פִּלְתְּךָ וְגַם הִנֵּה הָרָה לְזִנוּנִים וַיֹּאמֶר יְהוָה הִנֵּה הוֹצִיאֹתָ וְתִשְׁבֹּרְךָ
¹⁵ הֲרִינוּ חֲלָנוּ כְּמוֹ וְלָדְנוּ רוּחַ יְשׁוּעַת כָּל נַעֲשָׂה אֶרֶץ וּבִל יִפְלוּ יִשְׁבִּי תַבַּל

19. ט, א

רפ"י

ואח"כ הוכר עברה. סמוך
לראיתה מיד:

בְּעָא מִינִיהּ רַבִּי יְרֵמְיָה מְרַבֵּי זִיָּא:
רְאֵתָהּ, וְאַחַר כֶּד הוּפֵר עוֹבְרָה - מַהוּ?

כִּיּוֹן דְּבַעֲדָנָא דְחֹזַאי לָא הוּפֵר עוֹבְרָה - מְטַמְיָא,
אוּ דְלָמָא:
כִּיּוֹן דְּסָמוּךְ לָהּ חֹזַאי - לָא מְטַמְיָא?

אָמַר לִיהּ:
מִיָּדִי הוּא טַעֲמָא - אֶלָּא מִשּׁוּם דְּרֵאשָׁה כְּבֵד עָלֶיהָ, וְאַבְרִיָּה כְּבֵדִין עָלֶיהָ.
בְּעֵידָנָא דְחֹזַאי - אֵין רֵאשָׁה כְּבֵד עָלֶיהָ, וְאֵין אַבְרִיָּה כְּבֵדִין עָלֶיהָ.

20. ט, א

כ"י

וסתות דאורייתא. אותה בדיקה שהצריכה לאשה להבדק בשעת וסתה דבר תורה הוא הלכה למשה מסיני דאורח בזמנו בא ואם בא יום וסתה ולא בדקה מחזקינן לה טמאה לקמן בפרק כל היד (דף טז). וקא מבעיא לן אם לא בדקה ביום וסתה בימי עיבורה מהו:

אם היתה במחבא. מחמת פחד כרכום או ליסטיין: הי"ג אלמא וסתות דאורייתא וכיון דאיכא חרדה כו':
ה"נ. במעוברת הואיל ודמיה מסולקין טהורה:

בעא מיניה ההוא סבא מרבי יוהנן:
הגיע עת וסתה בימי עיבורה, ולא בדקה - מהו?

קא מיבעיא לי אליבא דמאן דאמר: "וסתות דאורייתא" - מאי?
כיון דוסתות דאורייתא - בעיא בדיקה,
או דלמא:
כיון דדמיה מסולקין - לא בעיא בדיקה?

אמר ליה:

תניתוה:

"דבי מאיר אומר:

אם היתה במחבא, והגיע שעת וסתה ולא בדקה - טהורה.

שחרדה מסלקת את הדמים" (גדה לט.).

טעמא דאיכא חרדה,

הא ליכא חרדה, והגיע וסתה, ולא בדקה - טמאה.

אלמא: וסתות דאורייתא.

וכיון דאיכא חרדה - דמיה מסולקין,

ולא בעיא בדיקה.

הכא נמי, דמיה מסולקין,

ולא בעיא בדיקה.

21. ט, א

רש"י

ומטמאה מעת לעת. שאין הדבר תלוי אלא בהנקה התינוק לפי שהדם נעכר ונעשה חלב וכיון שמת חוזר הדם לקדמותו: **לפיכך**. כיון דביניקה תליא מילתא אם היתה מניקתו כו': **דיה שעתה**. אע"פ שמת שאין הטעם תלוי ביניקת הולד אלא מתוך צער לידה אבריה מתפרקין ודמה מסתלק ואינו חוזר עד כ"ד חדש הלכך לא שנת מת לא שנת חי:

לפיכך. כיון דלאו בתינוק תליא מילתא אם היתה מניקתו כו' שהרי לסוף כ"ד חדש חוזר הדם: **נפשה**. דמה:

למה לי. כיון דאמר הרי היא ככל הנשים אלמא בתינוק תליא מילתא פשיטא דאם מניקתו לעולם דדיה שעתה:

מהו דתימא רבי יוסי תרתי אית ליה. דם נעכר ואבריה מתפרקין והיכא דמת בתוך כ"ד חדש דיה שעתה משום דעדיין לא חזר דמה והיכא דמניקתו חמש שנים נמי דיה שעתה אף על פי שחוזר נפשה לסוף כ"ד חדש הנקת תינוק עוכרת לדם ונעשה חלב:

קמ"ל. לפיכך דדוקא קאמר רבי יוסי שאין הטעם תלוי אלא בפירוק אברים בין יונק בין שאינו יונק דיה שעתה כ"ד חדש לא פחות ולא יותר אבל לפיכך דר"מ לא איצטריך דר"מ אין סילוק דמים תוך כ"ד חדש טפי מלאחר כ"ד חדש דאי יש סילוק אמאי אמרינן דכי מת תוך כ"ד חדש מטמאה מעת לעת וכיון דאין סילוק אין חזרה והלכך כי מניקתו לעולם על כרחך דיה שעתה:

מ"ט דר"מ. כלומר מני"ל לר"מ דדם נעכר ונעשה חלב: **טהור מטמא**. חלב מדם: **לא אחד**. בתמיה כלומר יחידו של עולם:

ורבנן אמר רבי יוחנן. כלומר ורבנן האי קרא מאי עבדי ליה לכדדרי יוחנן כו':

"מניקה" - עד שתגמול את בנה.

נתנה בנה למניקה,

גמלתו,

או מת:

רבי מאיר אומר:

מטמאה מעת לעת.

וחכמים אומרים:

דיה שעתה".

תנו רבנן:

"מניקה שמת בנה בתוך עשרים וארבע חדש - הרי היא ככל הנשים,

ומטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה

לפיכך אם היתה מניקתו, והולכת ארבע או חמש שנים - דיה שעתה,

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים:

דין שעתו כל עשרים וארבע חדש,

לפיכך, אם היתה מניקתו ארבע וחמש שנים - מטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה".

כשתמצא לומר לדברי רבי מאיר: דם נעכר ונעשה חלב.

לדברי רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון: אבריה מתפרקין,

ואין נפשה חוזרת עד עשרים וארבע חדש.

"לפיכך" דרבי מאיר למה לי?

משום "לפיכך" דרבי יוסי.

ו"לפיכך" דרבי יוסי - למה לי?

מהו דתימא: רבי יוסי תרתי אית ליה,

קא משמע לן.

תניא נמי הכי:

"דם נעכר ונעשה חלב,

דברי רבי מאיר.

רבי יוסי אומר:

אבריה מתפרקין,

ואין נפשה חוזרת עליה עד עשרים וארבע חדש".

אמר רבי אלעאי:

מאי טעמא דרבי מאיר?

דכתיב: "מי יתן טהור מטמא לא אחד" (איוב יד, ד).

ורבנן?

אמר רבי יוחנן:

זו שכבת זרע, שהוא טמא, ואדם הנוצר ממנו טהור.

ורבי אלעזר אומר:

אלו מי הנדה,

שהמזה ומזין עליו - טהור,

ונוגע - טמא.

ומזה טהור?!

והקתיב: "ומזה מי הנדה יכבס בגדיו"¹⁶ (במדבר יט, כא)!

מאי "מזה"? נוגע.

והקתיב: "מזה",

והקתיב: "נוגע"!

ועוד,

"מזה" - בעי כבוס,

"נוגע" - לא בעי כבוס!

אלא מאי "מזה"? נושא.

ולכתוב 'נושא'?

קא משמע לן: דעד דדרי פשיעור הזאה.

הניחא למאן דאמר: הזאה צריכה שיעור,

אלא למאן דאמר: אין צריכה שיעור - מאי איכא למימר?

אפילו למאן דאמר: אינה צריכה שיעור,

הני מילי אגבא דגברא,

אבל במנא - בעינא שיעור.

פדתנן:

"במה יהיו במים ויהא בהן כדי הזאה?

כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה" (פרה יב, ה).

והיינו דאמר שלמה: "אמרתי אהכמה והיא רחוקה ממני"¹⁷ (קהלת ז, כג).

רס"י

ועוד נוגע לא בעי כבוס. דכתיב
ומזה מי הנדה יכבס בגדיו
והנוגע במי הנדה יטמא עד
הערב:

הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא
היא במסכת זבחים בפי כל
הזבחים שנתערבו (דף פ.):

כדי שיטבול ראשי גבעולין. של

אזוב ולא שישפוק בקינוח:

אמרתי אהכמה. בטעם זה למה

מזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא

והיא רחוקה ממני:

¹⁶ והיתה להם לחקת עולם ומזה מי הנדה יכבס בגדיו ונוגע במי הנדה יטמא עד הערב

¹⁷ כל זה נסיתי בהכמה אמרתי אהכמה והיא רחוקה ממני

22. ט, א-ב

רש"י

ימי טומאה וימי טהרה.
מראייה ועד ראייה שלשים יום.
ימי טומאה עשרה שבעה לנדה
ושלשה לזיבה ועשרים ימי
טהרה:

"איזו היא זקנה? כל שעברו עליה שלש עונות סמוך לזקנתה".

היכי דמי "סמוך לזקנתה"?

אמר רב יהודה:

כל שחברותיה אומרות עליה: "זקנה היא".

ורבי שמעון אומר:

כל שקורין לה "אמא" "אמא"¹⁸ ואינה בוששה.

ט, ב

רבי זירא ורבי שמואל בר רב יצחק:

חד אמר - כל שאינה מקפדת.

וחד אמר - כל שאינה בוששה.

מאי ביניהו?

איכא ביניהו:

בוששה ואינה מקפדת.

וכמה "עונה"?

אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה:

עונה בינונית שלשים יום.

ורבא אמר רב חסדא:

עשרים יום.

ולא פליגי:

מר - קחשיב ימי טומאה וימי טהרה.

ומר - לא חשיב ימי טומאה.

¹⁸ בכתבי יד גרסו רק "אמא".

23. ט, ב

רש"י

הרי היא ככל הנשים. דכיון דעשתה כך שלש פעמים אין זה סילוק דמים אלא שינוי וסת וכי תימא תיגלי מלתא למפרע שאף בראשונה מתוך שדמים מצויין בה ראתה ונטמא טהרות למפרע לא אחמור רבנן כולי האי במעת לעת:

בשכונה. שראתה שלש ראיות הללו בתשעים יום או ביום תשעים ואחד:

אלא אפילו פחתה. כגון ראשונה לתשעים ושלושה ושניה לסוף תשעים ושנים ושלישית לתשעים ואחד או הותרה כגון ראשונה לצ"א יום ושניה לצ"ב ושלישית לצ"ג אפילו הכי מטמאה מעת לעת ולקמן פריך מאי אפילו הא ודאי הכי הוא דמטמאה מעת לעת דכיון שפחתה או הותרה במה נטהר וסת אין כאן סילוק דמים אין כאן אבל אם כוונה יש כאן וסת ודיה שעתה:

איכא מיבעי ליה. ולא כשפחתה או הותרה בלבד אמרו חכמים שתטמא מעת לעת:

אלא אפילו כוונה. דאיכא למימר יש כאן קביעות וסת ודיה שעתה אפילו הכי מטמאה מעת לעת כרבנן דפליגי עליה דרבי דוסא: **ואיבעית אימא.** סמי מכאן אפילו ורבי דוסא היא והכי קאמר ולא כשכוונה דאי כוונה קבעה וסת ודיה שעתה אלא שפחתה והותרה:

תנו רבנן:

"זקנה שעברו עליה שלש עונות, וראתה - דיה שעתה.

ועוד עברו עליה שלש עונות, וראתה - דיה שעתה.

ועוד עברו עליה שלש עונות, וראתה - הרי היא ככל הנשים.

ומטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה.

ולא¹⁹ שכונה,

אלא אפילו: פחתה,

והותרה."

"אפילו פחתה" - ולא מבעיא "כוונה"!

אדרבה, כי כוונה - קבעה לה וסת²⁰, ודיה שעתה!?

וכי תימא: רבנן היא דפליגי עליה דרבי דוסא,

דאמרי: אשה שיש לה וסת מטמאה מעת לעת - איכא מבעי ליה,

וליא: ולא שפחתה והותרה,

אלא אפילו כוונה!

תני: לא שפחתה והותרה,

אלא אפילו כוונה

ואיבעית אימא:

הכי קאמר:

ולא שכונה, אלא שפחתה והותרה,

אבל כוונה - קבעה לה וסת, ודיה שעתה.

ומני?

רבי דוסא היא.

¹⁹ גירסת וילנא: (מיבעיא)

²⁰ כתבי יד. גירסת וילנא: וסתה

24. ט, ב

רש"י

בהיתלו. שם מקום:
שני בצורת הוו. ואיכא הפסד
מרובה חששו:
לאחר שנזכר. שלא יפה הורה:

"רבי אליעזר אומר: כל אשה שעברו עליה שלש עונות - דיה שעתה".

תניא:

**"אמר להם רבי אליעזר לחכמים:
מעשה בריבה אחת בהיתלו שהפסיקה שלש עונות,
ובא מעשה לפני חכמים ואמרו: דיה שעתה.
אמרו לו: אין שעת הדחק ראיה".**

מאי "שעת הדחק"?

איכא דאמרי: שני בצורת הוו.

איכא דאמרי: טהרות אפיש לעבידא, וחשו רבנן להפסד דטהרות.

תנו רבנן:

**"מעשה ועשה רבי ברבי אליעזר.
לאחר שנזכר אמר: כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק".**

מאי "לאחר שנזכר"?

אילימא: לאחר שנזכר דאין הלכה ברבי אליעזר אלא פרבנן - "בשעת הדחק" היכי עביד פנותיה!

אלא,

דלא איתמר הילכתא לא כמר ולא כמר.

ומאי "לאחר שנזכר"?

לאחר שנזכר דלאו יחיד פליג עליה אלא רבים פליגי עליה.
אמר: כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק.

25. ט, ב - י, א

רש"י

שניה דיה שעתה. שבראייה ראשונה לא הוחזקה בדמים הואיל ולא הגיע זמנה לראות עד שתחזיק כשאר חזקות:
שלישית מטמאה מעת לעת. וכדאמר לקמן דהא מתניתין רבי היא דאמר בתרי זימני הוה חזקה הלכך בשני ראיות הוחזקה להיות דמים מצויין בה ומשהוחזקה ואילך גזור בה רבנן מעת לעת:
עברו עליה שלש עונות וראתה. סילוק דמים הוא זה ואפילו בהגיע זמנה לראות אית ליה להאי תנא דעברו עליה שלש עונות דיה שעתה כדקתני סיפא ור' אליעזר היא דאמר במתניתין כל אשה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה כדלקמן:

בס"א אינו. הי"ג ת"ר תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה פעם ראשונה דיה שעתה שניה דיה שעתה שלישית הרי היא ככל הנשים ואע"ג דלגבי בתולת דמים במתני' תנן במה אמרו דין שעתן בראייה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת הני מילי בהגיע זמנה לראות דמים דמים מצויין בה ובחזקת זימנא איתחזקה אבל זו שאינה ראויה לראות צריכה שתחזוק בחזקה גמורה ובתרי זימני הויה חזקה דהא מתניתין רבי היא וכדמקמי ליה לקמן הלכך בשתי ראיות הויה חזקה ובשלישית מטמאה מעת לעת ובהיא ראייה דאיתחזק בה לא גזור רבנן טומאה למפרע כי היכי דבתולה דמתני' דהגיע זמנה לראות דמיתחזק בחזקת ראייה ואמרו רבנן דיה שעתה באותה ראייה אף זאת המוחזקת בראייה שניה דיה שעתה עד שתראה את השלישית:

עברו עליה שלש עונות. לאחר שהוחזקה וראתה:
דיה שעתה. כרבי אליעזר אוקמינן לה לקמן דאמר כל אשה שעברו עליה שלש עונות דיה שעתה כדקתני סיפא אף בהגיע זמנה וראתה עברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה אלמא ר"א היא:

ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה. לקמן בעי גמרא דאי לא עברו עליה שלשה עונות שניות אלא לסוף עונה חזאי כשאר נשים מאי לפי שיש לנטות הדבר לשני צדדים כדבעי לפרושי בסיפא:

ועוד עברו עליה ג' עונות וראתה. מטמאה מעת לעת דאיגלאי מילתא דהנך הפסקות לאו סילוק דמים הם אלא שינוי וסת ולא שכוונה אלא שפיתחה והותירה כדאמרין לעיל ואף על גב דלרבי הוי חזקה בתרי זימני והוכחה דשינוי וסת לדילוג לאו סילוק דמים הן אפילו הכי לא מטמאין לה בשניה מעת לעת דכיון דלא הגיע זמנה לראות הויה הפסקה ראשונה מחזקין לה בחזרת לקדמותה שלא יהו עוד דמים מצויין בה וצריכה שתחזוק כבתולה ופעם ראשונה ושניה דיה שעתה ושלישית מטמאה מעת לעת הלכך ראייה הסמוכה לה לשלש עונות קמאי היא ראשונה והסמוכה לשניה היא השניה ובשלישית תטמא מעת לעת ואף על גב דבהפסקה חזיתה שינוי וסת הוא ולא סילוק דמים. ע"כ:

וכשהגיע זמנה לראות פעם ראשונה דיה שעתה שניה מטמאה מעת לעת. הדינו בתולה דמתניתין דתנן בה במה אמרו דיה שעתה בראייה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת:

עברו עליה כו'. רבי אליעזר היא דאמר אפילו ילדה שעברו עליה שלש עונות דיה שעתה:

אמר מר. גבי תינוקת שלא הגיע זמנה לראותה שלש פעמים ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה:
הדר קא חזיא בעונות. אחר ראייה זו:

מאי. דיה שעתה או מטמאה מעת לעת מי אמרינן הא דקתני בתרה ועוד עברו עליה ג' עונות דוקא קתני עברו דאי חזאי לסוף עונה מטמאה מעת לעת דאע"ג דלא הגיע זמנה כיון דהוחזקה רואה קודם הפסקת ג' עונות ראשונות הרי היא כהגיע זמנה וכי הפסיקה בראשונות וראתה דיה שעתה בהיא ראייה כר"א וכי חזאי תו לסוף עונה מטמאה מעת לעת ככל אשה שעברו עליה ג' עונות דאין דיה שעתה אלא בראשונה אבל היכא דחזרו ועברו ג' שניות וראתה דיה שעתה בהיא ראייה כר"א ואע"ג דלא חזין דקמיירי רבי אליעזר אלא בהעברה ראשונה מיהו מודה דדיה שעתה בשניות עד דתתחזק או כרבי או כרשב"ג ואע"ג דרישא רבי היא סיפא כרשב"ג דאי כרבי כיון דחזאי בעונות הוה מדמינן לה להגיע זמנה כי חזאי בהפסקה נמי כיון דתרי זימני חזאי בהפסקה איגלאי מילתא למפרע דשינוי וסת הוא ולא סילוק דמים ובשניה מטמאה מעת לעת שאין זו צריכה להתחזק בדמים או דילמא אי חזאי לסוף עונה נמי כ"ש דדיה שעתה דמוכח מילתא דהפסקה ראשונה זו סילוק דמים היתה ולא שינוי וסת ויש לומר חזרה לקדמותה וצריכה להתחזק עוד אחר ההפסקה בשתי ראיות כבתולה והאי דנקט ועוד עברו וראתה דיה שעתה רבותא אשמעינן אע"ג דתרי זימני חזאי בהפסקה לא אמרינן איגלאי מילתא דשינוי וסת הוא ולא סילוק דמים ותטמא בשניה מעת לעת אלא אפילו לרבי דיה שעתה דהפסקה קמייתא לעולם בחזרת לקדמותה נדון אותה ולא דמיא להגיע זמנה וצריכה שתחזוק בשתי ראיות ובג' תטמא מעת לעת כדקתני ואילן:

אמר רב גידל פעם ראשונה. היא הראיה הסמוכה להפסקה ראשונה:
ושנישית. אם תראה עוד לסוף עונה:

מטמאה מעת לעת. והאי דנקט תנא ועוד עברו עליה ג' עונות רבותא הוא דנקט כדפי' דכל שכן אי חזאי בעונות דמוכחא מילתא דהפסקה קמייתא סילוק הואי וכולה רבי היא:

ועוד עברו עליה ג' עונות וראתה דיה שעתה הדר קחזיא בעונות. אחר ראייה זו:

מאי. דיה שעתה או מטמאה מעת לעת מי אמרינן הא דהדר תנא בתרא ראייה שלישית בהפסקה דוקא נקט דהכא הוה דמטמאה מעת לעת דאיגלאי מילתא דשינוי וסת הויה הפסקותיה לראות בדילוג שהרי הוחזקה בהפסקות וא"י לא חשבת להפסקה קמייתא בהדייהו הא מחזקת בתרתי בתריתא אבל אי חזאי לסוף עונה הרי היא דיה שעתה דלא אתחזק בדילוג ואמרינן הפסקה שניה נמי חוזרת לקדמותה וכל דמיה מסולקין וצריכה להתחזק בשתי ראיות אחת הסמוכה להפסקה שניה והשניה היא שעתה לסוף עונה ובשלישית תטמא מעת לעת או דילמא כולי האי לא אמרינן דחזרה לקדמותה ובהפסקה שניה דיינינן לה כהגיע זמנה והפסיקה וראתה דבהיא ראייה לחודה הוא דדיה שעתה אבל בשניה תטמא מעת לעת והאי דנקט תנא בשלישית ועוד עברו עליה וראתה מטמאה מעת לעת הוא הדין נמי אם לא עברו ורבותא אשמעינן דלא תימא כל ראייה הסמוכה להפסקה דיה שעתה אלא כיון דאיתחזק בדילוג אמרינן שינוי וסת הוא ולא סילוק דמים:

אמר רב גידל אמר רב. ראשונה לסדר ראיות הללו שאנו עוסקין בהן לישאל קא חזיא בעונות מאי היא הראיה הסמוכה להפסקה שניה דעלה קיימינן דיה שעתה ושניה היא הראיה שעתה לסוף עונה מטמאה מעת לעת והא דתנא הפסקה שלישית גבי מעת לעת לרבותא הוא דנקט כדפרישית דלא תימא כל ראייה שלאחר הפסקה תהא דיה שעתה:

מני רבי היא. דהא בין רישא בין סיפא כרבי שינוי לה:
אימא סיפא. דהגיע זמנה לראות אתאן לר"א דאמר כל אשה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה ומרישא דאיירי בלא הגיע זמנה לא מצי למיפרך ליה דאיכא למימר בהיא אפילו רבנן מודו דחוזרת לקדמותה היא:
ובעונות סבר לה כרבי אליעזר. בהפסקת שלש עונות סבר לה כרבי אליעזר:
והא לאחר שזכר קאמר. למדנו שהוקשה בעיניו על שעתה כמותו:
ובוסתות סבר לה כרבי. דאמר בתרי זימני הויה חזקה לכל דבר:

תנו רבנן:

"תנוקת שלא הגיע זמנה לראות, וראתה:

פעם ראשונה - דיה שעתה.

שניה - דיה שעתה.

שלישית - הרי היא ככל הנשים,

ומטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה.

עברו עליה שלש עונות, וראתה - דיה שעתה.

ועוד עברו עליה שלש עונות, וראתה - דיה שעתה.

ועוד עברו עליה שלש עונות, וראתה - הרי היא ככל הנשים,

ומטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה.

וכשהגיע זמנה לראות:

פעם ראשונה - דיה שעתה.

שניה - מטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה.

עברו עליה שלש עונות, וראתה - דיה שעתה."

אמר מר:

"עברו עליה שלש עונות - דיה שעתה."

יא

הדר קחזיא בעונות - מאי?

אמר רב גידל אמר רב:

פעם ראשונה ושניה - דיה שעתה.

שלישית - מטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה.

"ועוד, עברו עליה שלש עונות, וראתה - דיה שעתה."

הדר קחזיא בעונות - מאי?

אמר רב פהנא אמר רב גידל אמר רב:

פעם ראשונה - דיה שעתה.

שניה - מטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה.

מני?

רבי היא,

דאמר: בתרי זימני - הוי חזקה.

אימא סיפא: "עברו עליה שלש עונות, וראתה - דיה שעתה", אתאן לרבי אליעזר!

וכי תימא: רבי היא,

ובעונות סבר לה כרבי אליעזר - ומי סבר לה?!

והא "לאחר שנזכר" קאמר!

אלא רבי אליעזר היא,

ובוסתות סבר לה כרבי,

26. א-ב

רפ"י

כתם שבין ראשונה לשניה. שנמצא בבגדה של תינוקת שלא הגיע זמנה ודאי טהור דאכתי לאו בחזקת דמים היא ואמרינן לעיל (דף ה.) תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפילו סדינין שלה כו':

חזקיה אמר טמא. דהא בתרי זימני איתחזקה בדמים והויא חזקה דאילו הדרא חזיא מטמא למפרע אלמא בחזקת דמים הוחזקה: ורבי יוחנן אמר טהור כיון דלא אתחזקה בדם כלומר כל זמן שלא נהגנו בה עדין תורת מוחזקות בדמים לטמאה למפרע לא גזרו על כתמה:

מתקיף לה רבי אלעאי. לחזקה מה בין זו לבתולה שדמיה טהורין בתולה שנשאת יש שדמיה טהורין עד שתחיה המכה דתלינן בבתולים ויש שדמיה טהורין ד' לילות ויש שדמיה טהורין כל לילה הראשונה כדאמרינן פרק בתרא (לקמן דף סד:) וכולהו קי"ל דכל זמן שדמיה טהורין אין לה כתם דקתני בפי האשה (לקמן דף ס.) ושויין שתולה בשומרת יום כנגד יום בראשון שלה ובבתולה שדמיה טהורים מהתם שמעינן דאין לה כתם ואעי"ג דראתה פעם אחת דלא מפלגינן בין הגיע זמנה ללא הגיע בין שראתה פעם אחת בבית אביה שהיא אחת מן הבתולות שדמיה טהורין והא הכא דאילו חזת בשינוי מראה דמיה מטמאה מעת לעת דהגיע זמנה לראות וראתה בבית אביה אפילו הכי לא מטמאין כתמה ומ"ש הך מהא:

זו שירפה מצוי. בתולה שדמיה טהורין שרף שלה מצוי מחמת בתולים הילכך כתמה טהור דתלינן בדם בתולין:

וזו אין שירפה מצוי. לטהרה ולתלות בו:

רוקה ומדרסה בשוק טהור. כגון שנמצא רוקה בשוק וקים לן שקודם לכן ראתה בי פעמים ואין אנו יודעים אם נדה היא אם לאו מספיקא לא מחזקינן לה כספק הרוקין הואיל ולא הוחזקה רואה:

ולא ידענא כו'. עולא הוא דקאמר לא ידענא אי א"ר יוחנן מסקנא דהא מילתא דקאמר כתמה נמי טהור מדעתיה או משמיה דר"ש בן יהוצדק כרוקה ומדרסה:

דבריו של אחד במקום שנים. אי אמר להא וכתמה נמי טהור משמיה דרביה הוי חזקיה דאמר לעיל טמא אחד במקום שנים דהא פליג עליה ר' יוחנן לעיל מלביה וחזינן דקאי ר"ש כוותיה:

ה"ג אמרו כר"ש בן יהוצדק. בשמו של ר"ש בן יהוצדק וה"ל חזקיה אחד במקום בי וש"מ הלכה כר' יוחנן:

[תנוקת שלא הגיע זמנה לראות, וראתה:

פעם ראשונה - דיה שענתה.

שניה - דיה שענתה.

שלישית - הרי היא ככל הנשים,

ומטמאה מעת לעת,

ומפקידה לפקידה"].

כתם שבין ראשונה ושניה - טהור.

שבין שניה ושלישית: חזקיה אמר: טמא.

רבי יוחנן אמר: טהור.

"חזקיה אמר: טמא" -

כיון דאילו חזיא מטמאה - כתמה נמי טמא.

ו"רבי יוחנן אמר: טהור" -

כיון דלא אתחזקה בדם - כתמה נמי לא מטמינן לה.

מתקיף לה רבי אלעאי:

וכי מה בין זו לבתולה שדמיה טהורין!

אמר ליה רבי זירא:

זו - שירפה מצוי,

וזו - אין שירפה מצוי.

אמר עולא אמר רבי יוחנן משום **רבי שמעון בן יהוצדק:**

תינוקת שלא הגיע זמנה לראות, וראתה:

פעם ראשונה ושניה - רוקה,

ומדרסה בשוק - טהור.

כתמה - נמי טהור.

ולא ידענא: אם דידיה,

אם דרביה.

למאי נפקא מינה?

למיהוי דבריו של אחד במקום שנים.

כי אתא רבין וכל נחותי ימא:

אמרוהו רבי שמעון בן יהוצדק.

יב

27. י"ב

רָש"י

אינה אלא ראייה אחת. לאחזוקה כרואה ודיה שעתה עד שתפסוק ותחזור ותראה שתי ראיות: ולא מבעיא פוסקת. וחוזרת ורואה: ושופעת כל שבעה. סמי מכאן אפילו: מדלפת. טיף אחר טיף: אינה כרואה. דמשמע דאפילו כראיה אחת אינה חשובה: אלא כפוסקת. והווי להו ראיות טובא והחזוקה רואה ולכשתפסוק ותחזור ותראה מטמאה מעת לעת ופרכינן מכלל דשופעת דאמר לעיל אינה אלא ראייה אחת היינו דשופעת כי נהרא בתמיה כיון דמדלפת אינה חשובה שופעת וא"א להיות שופעת כמעין כל שבעה וחיה: בחזקת טומאה. כלומר בחזקת דמים מצוים בהם: שמעויות אותן. כלומר מסרטין לה בצפורן ומייתו לה לידי ראייה: מבפנים. שסיכת שמן מביא הדם אם זמנו הוא:

אמר רב חלקיה בר טובי: תינוקת שלא הגיע זמנה לראות, אפילו שופעת כל שבעה - אינה אלא ראייה אחת.

אפילו שופעת ולא מבעיא פוסקת. אדרבה פוסקת הוויא לה כשתי ראיות!

אלא תינוקת שלא הגיע זמנה לראות, ושופעת כל שבעה - אינה אלא ראייה אחת.

אמר רב שימי בר חייא: מדלפת - אינה כרואה.

והא קחזיא!

אימא: אינה כשופעת, אלא כפוסקת.

מקלל דשופעת²¹ כי נהרא!?

אלא אימא: אינה אלא כשופעת.

תנו רבנן

"חזקה בנות ישראל:

עד שלא הגיעו לפרקו - הרי הן בחזקת טהרה. ואין הנשים בודקות אותן.

משגיעו לפרקו - הרי הן בחזקת טומאה, ונשים בודקות אותן.

רבי יהודה אומר:

אין בודקין אותן ביד מפני שמעויות אותן,

אלא סכות אותן בשמן מבפנים, ומקנחות אותן מבחוץ, והו נבדקות מאליהן".

²¹ גירסת וילנא: (נמי)

28. יב

רס"י

פתחת בתרתי. מעוברת ומניקה:
וסיימת בחדא. דקאמר דיה
 שעתה דיין שעתן מיבעי ליה:
מעוברת והיא מניקה. שנולד
 עוברת ומניקתו א"נ מניקה
 ונתעברה והוא הדין למעוברת
 גרדתא והא דנקט מעוברת
 והיא מניקה לומר לך שמצטרפין
 ימי מניקה לימי עיבורה לגי
 עונות כגון שהפסיקה שתיים
 בימי עיבורה ואחת בימי
 מניקותה או חלופי דהכי משמע
 מעוברת והיא מניקה בתוך
 הפסקת העונות הללו:
ימי עיבורה עולין לה לימי
מניקותה. כגון אם היתה מניקה
 ונתעברה והפסיקה תחלת עונה
 קצת בימי מניקותה והשלימה
 בימי עיבורה:
אלא ימי מניקותה עולין לה
לימי עיבורה היכי משכחת לה.
 דילדה ולא חזאי הא ראתה דם
 בלידתה ונמצא שלא עברו עליה
 ג' עונות:
תני חדא. ימי עיבורה עולין לה
 לימי מניקותה ולא תיתני ימי
 מניקותה עולים לה לימי
 עיבורה:

"דבי יוסי אומר: מעוברת,

ומניקה שעברו עליהן שלש עונות - דיין שעטתו."

תני תנא קמיה דרבי אלעזר:

"דבי יוסי אומר:

מעוברת,

ומניקה שעברו עליהן שלש עונות - דיה שעטתה."

אמר ליה: פתחת בתרי, וסיימת בחדא!

דלמא מעוברת והיא מניקה קאמרת?

ומילתא אגב אורחיה קא משמע לן:

דימי עיבורה - עולין לה לימי מניקותה,

וימי מניקותה - עולין לה לימי עיבורה.

כדתניא:

"ימי עיבורה - עולין לה לימי מניקותה.

וימי מניקותה - עולין לה לימי עיבורה.

ביצד?

הפסיקה שתיים בימי עיבורה, ואחת בימי מניקותה,

שתיים בימי מניקותה, ואחת בימי עיבורה,

אחת ומחצה בימי עיבורה, ואחת ומחצה בימי מניקותה - מצטרפות לשלש עונות."

בשלמא: ימי עיבורה - עולין לה לימי מניקותה,

משכחת לה דקמניקה ואזלא ומיעברה.

אלא ימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה - היכי משכחת לה?

איבעית אימא:

בלידה יבשתא.

ואיבעית אימא:

דם נדה לחוד,

ודם לידה לחוד.

ואיבעית אימא:

תני חדא.

29. י, ב - יא, א

רפ"י

אכולהו. ד' נשים כולהו קתני לה דבשניה מטמאה מעלי"ע: **בתולה וזקנה.** בתולה כיון דראתה פעם ראשונה ושניה הוחזקה רואה זקנה נמי כיון דאיתחזקא תרי זימני אחר ג' עונות אישתכח דלאו סילוק דמים הוא אלא דילוג וסת: **אבל מעוברת ומניקה.** ודאי דמיה מסולקין ואפילו לא נסתלקו מתחלתן מסתלקין והולכין הן תדיר. ברוך: **שופעות.** לאו דוקא:

"במה אמרו 'דיה שעתה' בראייה ראשונה אבל בשניה - מטמאה מעת לעת".

אמר רב: אכולהו.

ושמואל אמר: לא שנו אלא: בתולה, וזקנה.

אבל: מעוברת, ומניקה - דיין כל ימי עיבורן, דיין כל ימי מניקותן.

וכן אמר רבי שמעון בן לקיש: אכולהו.

ורבי יוחנן אמר: לא שנו אלא: בתולה, וזקנה.

אבל: מעוברת, ומניקה - דיין כל ימי עיבורן, דיין כל ימי מניקותן.

כתנאי:

"מעוברת ומניקה שהיו שופעות דם ובאות דיין כל ימי עיבורן, ודיין כל ימי מניקותן, דברי רבי מאיר.

רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון אומרים: לא אמרו דיין שעתן אלא בראייה ראשונה, אבל בשניה - מטמאה מעת לעת. ומפקידה לפקידה".

יא, א

30. יא, א

רפ"י

"ואם ראתה ראשונה מאונס - אף השנייה דיה שעתה".

אמר רב הונא:

קפצה וראתה, קפצה וראתה, קפצה וראתה - קבעה לה וסת.

למאי?

אלימא: לימים - הא כל יומא דלא קפיץ לא חזאי!

אלא: לקפיצות - והתניא:

"כל שתקבענה מחמת אונס אפילו במה פעמים לא קבעה וסת!"

מאי לאו לא קבעה וסת כלל!

לא,

לא קבעה וסת לימים לחודייהו,

ולקפיצות לחודייהו.

אבל קבעה לה וסת לימים ולקפיצות.

לימים לחודייהו פשיטא!

אמר רב אשי:

כגון דקפיץ בחד בשבת, וחזאי,

וקפיץ בחד בשבת, וחזאי,

ובשבת קפצה ולא חזאי,

ולחד בשבת, חזאי בלא קפיצה.

מהו דתימא: איגלאי מילתא למפרע דיומא הוא דקגרים, ולא קפיצה,

קא משמע לן: דקפיצה נמי דאתמול גרמא.

והאי דלא חזאי, משום דאכתי לא מטא זמן קפיצה.

לישנא אחריןא:

אמר רב הונא:

קפצה וראתה, קפצה וראתה, קפצה וראתה - קבעה לה וסת לימים, ולא לקפיצות.

היכי דמי?

אמר רב אשי:

דקפיץ בחד בשבת וחזאי,

וקפיץ בחד בשבת וחזאי,²²

ולחד בשבת²³ חזאי, בלא קפיצה,

דהתם איגלאי מילתא - דיומא הוא דקא גרים.

קפצה. הוי אונס:
קפצה וראתה. ג' פעמים קבעה לה וסת כדמפרש ואזיל:
אילימא לימים. כגון קפצה באחד בשבת וראתה וקפצה באחד בשבת וראתה וכן שלישית קבעה לה וסת באחד בשבת וכל זמן שתראה עוד באחד בשבת ואפילו בלא קפיצה דיה שעתה ואם הגיע אחד בשבת ולא בדקה עצמה טמאה מספק דאורח בזמנו הוא בא כל יומא באחד בשבת:

דלא קפיץ לא חזאי. אלמא לאו וסתה הוא:

אלא לקפיצות. כיון דראתה שלש פעמים על ידי קפיצה הורגלה לראיית קפיצה ובכל יום שתקפוץ מחזקינן לה ברואה ואם לא בדקה טמאה ואפילו שאר ימות שבת:

לימים ולקפיצות. כל אחד בשבת שתקפוץ מחזקינן לה ברואה דזמנה הוא לראות באחד בשבת על ידי קפיצה:

לימים לחודייהו פשיטא. דלא קבעה:

דיומא הוא דקא גרים. ויהא באחד בשבת וסתה אפילו בלא קפיצה:

קמ"ל. הא דאמר דלא קבעה וסת לימים דקפיצה דאתמול גרמה לראייה דהאידינא ואין לה וסת באחד בשבת בלא קפיצה ולא לקפיצה בלא אחד בשבת מדלא חזיא מאתמול:

²² גירסת וילנא: (ובשבת קפצה ולא חזאי)

²³ גירסת וילנא: (אחריןא)

31. יא, א

רפ"י

מִתְנִיתִין

אָפּ עַל פִּי שְׁאָמְרוּ: "דִּיהַ שְׁעֵתָה" - צְרִיכָה לֵהִיּוֹת בּוֹדְקָת.

חוּץ מִן: הַנְּדָה,

וְהַיּוֹשֶׁבֶת עַל דָּם טוֹהֵר.

וּמִשְׁמֶשֶׁת בְּעֵדִים,

חוּץ מִן: יוֹשֶׁבֶת עַל דָּם טוֹהֵר,

וּבְתוֹלָה שְׂדֵמְיָה טְהוּרִים.

וּפְעָמִים צְרִיכָה לֵהִיּוֹת בּוֹדְקָת: שְׁחָרִית,

וּבֵין הַשְּׁמֶשׁוֹת,

וּבְשָׁעָה שֶׁהִיא עוֹבְרַת לְשֶׁמֶשׁ אֶת בֵּיתָה.

יְתִירוֹת עֲלֵיהֶן: כְּהֻנּוֹת - בְּשָׁעָה שֶׁהֵן אוֹכְלוֹת בְּתֵרוּמָה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

אָפּ בְּשָׁעַת עֶבְרָתוֹן מִלְּאֲכוֹל בְּתֵרוּמָה.

גְּמָרָא

"חוּץ מִן הַנְּדָה" - דְּבַתּוֹךְ יְמֵי נְדָתָה לֹא בְּעֵי בְּדִיקָה.

הַנִּיחָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ דְּאָמַר: אִשָּׁה קוֹבְעַת לָהּ וְסַת בְּתוֹךְ יְמֵי זִיבְתָהּ,

וְאִין אִשָּׁה קוֹבְעַת לָהּ וְסַת בְּתוֹךְ יְמֵי נְדָתָה - שְׁפִיר.

אֲלֵא לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר: אִשָּׁה קוֹבְעַת לָהּ וְסַת בְּתוֹךְ יְמֵי נְדָתָה - תְּבַדּוֹק דִּילְמָא קְבָעָה לָהּ וְסַת!

אָמַר לָךְ רַבִּי יוֹחָנָן:

כִּי אֲמִינָא אָנָּה הִיא דְּחֻזִּיתִיה מִמַּעַן סְתוּם,

אֲבָל חֻזִּיתִיה מִמַּעַן פְּתוּחָ - לֹא אָמַרִי.

מתני' אע"פ שאמרו דיה שעתה. באשה שיש לה וסת: צריכה להיות בודקת. בכל יום שחרית וערבית כשאר נשים: חוץ מן הנדה. משראתה יום אחד טמאה שבעה ואינה צריכה בדיקה כל שבעה שהרי בלא ראייה היא טמאה: והיושבת על דם טוהר. דלמה לה בדיקה אפילו תראה דם טהורה היא: ומשמשת בעדים. אע"פ שיש לה וסת צריכה לשמש בעדים ולבדוק לפני תשמיש ולאחר תשמיש: ובתולה שדמיה טהורין. ד' לילות דהיא אינה צריכה לשמש בעדים שהרי דמה טהור ואפילו נשתנו מראה דמיה הואיל ושמשה אמרינן דמשום תשמיש נשתנה אבל שחרית וערבית היכא דלא שמשה אחר בעילה ראשונה צריכה בדיקה כדמפרש בגמרא שמא נשתנו מראה דמים שלה:

ופעמים צריכה להיות בודקת. כל אשה: שחרית ובין השמשות. שחרית להכשיר טהרות של לילה ערבית להכשיר טהרות של יום כדאמרין טעמא בריש פירקין: לשמש את ביתה. עם בעלה:

גמ' מתוך ימי זיבתה. כגון ראתה בראש חודש וחזרה וראתה בט"ו לחודש כשעומדת בימים שהיא ראויה לזיבה דהיינו י"א יום שבין נדה לנדה וחזרה וראתה בראש חודש ובט"ו לחודש וחזרה וראתה בט"ו לחודש ולא ראתה בראש חודש שלפניו שקבעה לה וסת לט"ו בחודש ומצטרפין תרתי ראיות דימי זיבה להך ראייה לקביעות וסת: ואין אשה קובעת לה וסת בימי נדתה. כגון ראתה בראש חודש וחזרה וראתה בחמישי בחודש דהיינו בימי נדות וחזרה וראתה עוד פעמים בחמישי בחודש לא קבעה וסת שאין ראיית ימי נדה ראייה לקבוע שהיא עלולה לראות בימי נדותה:

שפיר. קתני במתניתין דלא בעיא בדיקה דאי לטמויי טמאה היא ואי לקבוע וסת ולידע אם תשנה וסת שלשה פעמים ליום אחר שאינה למודה עד עכשיו הא אמרת דלא קבעה: ממעין סתום. כדמפרש אליבא דר' יוחנן בשילהי פ' בנות כותים (לקמן דף לט:). כגון דחזאי ריש ירחא וריש ירחא ועשרים וחמשה וריש ירחא דהוה ראייה בתרייתא בימי נדותה דאפילו הכי הוה קביעות וסת בריש ירחא כדמפרש התם דאמר וסתה בריש ירחא קבעה והא דאקדים וחזאי דמים יתירי איתוספו בה דהא ודאי קבעה משום דתחילת הוסת הוחזק ממעין סתום וגם ראייה אחרונה חשבינן לה כמעין סתום כדאמר הא דאקדים וחזאי תוספת דמים הוא אבל ממעין פתוח כגון שהראיות הראשונות של וסת יהו בתוך ימי נדה כי מתניתין (דלא מיירי בתחלת נדה דהא לא מפליג בה מידי אלא סתמא קתני חוץ מן הנדה) הילכך לא בעיא בדיקה בימי נדות שהרי נפתח מעינה ואפילו היא רואה לא תקבע וסת לישנא אחרינא ממעין סתום שראתה היום ופסקה וחזרה וראתה ברביעי או בחמישי לנדתה אבל ממעין פתוח כגון שלא פסקה וראתה א' ב' ג' ד' לחודש וראתה פעם שניה ב' בחודש וכן שלישית לא מהניא ראייה דרביעי בחודש דנדות קמא למיקבע ומתניתין במעין פתוח וראשון ישר בעיני:

32. יא, א-ב

רפ"י

מבקשת לישב. כשכלין ימי לידה כגון בשביעי לזכר או יום וי"ד לנקבה לא בעיא בדיקה דהא אפילו אינה רואה היא טמאה: **הניחא לרב דאמר**. בפרק בנות כותים (לקמן דף לה:): **מעין אחד הוא**. דם הבא בתוך ז' של לידה ודם הבא לאחר שבעה ממעין אחד הוא: **התורה טמאתו**. תוך שבעה לזכר וי"ד לנקבה: **והתורה טהרתו**. כל ימי הטוהר: **שפיר**. קתני מתניתין דלא בעיא בדיקה דהא בין פסקה ובין לא פסקה טמאה היום וטהורה למחר: **אלא ללוי**. דאמר שני מעיינות הן נפתח הטמא כל ימי הלידה ונסתם הטהור ולסוף שבעה לזכר וי"ד לנקבה נסתם הטמא ונפתח הטהור ואוקימנא התם דשופעת מתוך שבעה לאחר שבעה ס"ל ללוי דאפילו בשמיני לעולם היא טמאה עד שתפסוק דהא לא נסתם הטמא תבדוק בשביעי דילמא וכו': **ב"ש היא דאמרי**. בפרק בנות כותים מעין אחד הוא: **יושבת קתני**. שכבר נכנסו ימי טוהר: **דילמא קבעה לה וסת**. תוך שמונים דנקבה ג' ראיות מעשרים לעשרים לרשב"ג ולרבי ב' ראיות משלשים לשלשים שכשיכלו ימי טוהר הי"ל וסת לעשרים:

"והיושבת על דם טוהר".

קא סלקא דעתך: מבקשת לישב על דם טוהר - הניחא לרב,

דאמר: מעין אחד הוא התורה טמאתו,

והתורה טהרתו - שפיר.

אלא ללוי, דאמר: שני מעיינות הם - תבדוק דילמא אפתי לא פסק ההוא מעין טמא!

אמר לך לוי:

הא מני?

בית שמאי היא,

דאמרי: מעין אחד הוא.

יא,ב

וסתם לן תנא כבית שמאי!?

'סתם' ואחר כך 'מחלוקת' הוא,

וכל סתם ואחר כך מחלוקת - אין הלכה כסתם.

ואי בעית אימא:

מי קתני 'מבקשת לישב'!?

"יושבת" קתני.

אי "יושבת" - מאי למימרא!

מהו דתימא: תיבדוק דדילמא קבעה לה וסת, קא משמע לן דממעין²⁴ טוהר למעין טמא לא קבעה.

הניחא ללוי דאמר: שני מעיינות הם,

אלא לרב דאמר: מעין אחד הוא - תבדוק דילמא קבעה לה וסת!

אפילו הכי, מימי טהרה לימי טומאה לא קבעה.

33. יא, ב

רַק"י

המכה. מכת בעילה דכל זמן שתהא רואה דם מחמת תשמיש דם בתולים הוא:
לא שנו. אבית הלל קאי:
שלא פסקה. ממראות דם:
מחמת תשמיש. דכל זמן ששמשה ראתה:
וראתה שלא מחמת תשמיש. כלומר אפילו חזרה וראתה ביום שלא מחמת תשמיש מחזקינן לה בדם בתולים הואיל ומחמת תשמיש לא פסקה:
אבל פסקה מחמת תשמיש. ששמשה פעם אחת ולא ראתה ואחרי כן ראתה בין שראתה מחמת תשמיש בין שלא ראתה מחמת תשמיש טמאה דאמרינן כיון דבשעת תשמיש פסקה פעם אחת רגלים לדבר שהבתולים כלו כבר וזה ממקום טמא ירד:
נשתנו מראה דמים. ממראה דם בעילה ראשונה:
תשמיש בעדים. אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש:
כאן ששמשה. הא דקתני שאינה משמשת בעדים משום דשמשה עכשיו דאי נמי חזיא לאחר תשמיש ונשתנו מראה הדם טהורין:
דאימור שמש עכרן. אבר התשמיש:
כאן שלא שמשה. הא דאמר נשתנו מראה דמים שלה טמאה שלא שמשה היום אלא בטהרות עסקה סמוך לבדיקה הילכך לענין טהרות שחרית וערבית בעיא בדיקה ולפני תשמיש היינו טעמא דלא בעיא בדיקה דכיון דלאחר תשמיש לא בעיא בדיקה לפני תשמיש נמי לא אצרכוה רבנן דאמרינן לקמן כל לבעלה לא בעיא בדיקה אלא מגו דבעיא בדיקה לאחר תשמיש לטהרות בעיא נמי בדיקה לפני תשמיש לבעלה והכא ליכא מגו לישנא אחרינא כאן ששמשה לאחר תשמיש ראשון לא בעיא בדיקה ואפילו שחרית וערבית ואפילו נשתנו אימור שמש עכרן והא דתני נשתנו טמאין כשלא שמשה לאחר לילה הראשון ולא טעמא הוא דאיכא אפילו לא נשתנו נמי טמאה דהא עברה עליה לילה אחת בלא תשמיש אמרינן לעיל דטמאה:

"ומשמשת בעדים חוץ מ: יושבת על דם טוהר, ובתולה שדמיה טהורים."

תנן התם:

"תינוקת שלא הגיע זמנה לראות, ונשאת:

בית שמאי אומרים:

נותנין לה ארבע לילות.

ובית הלל אומרים:

עד שתחיה המכה!"

אמר רב גידל אמר שמואל:

לא שנו אלא שלא פסקה מחמת תשמיש, וראתה שלא מחמת תשמיש.

אבל פסקה מחמת תשמיש, וראתה - טמאה.

עבר לילה אחד בלא תשמיש, וראתה - טמאה.

נשתנו מראה דמים שלה - טמאה.

מתיב רבי יונה:

"ובתולה שדמיה טהורים,"

אמאי? תשמיש בעדים, דדילמא נשתנו מראה דמים שלה!

אמר רבא:

אימא רישא: **"חוץ מן הנדה והיושבת על דם טוהר,"**

הוא דלא בעיא בדיקה,

אבל בתולה שדמיה טהורין - בעיא בדיקה!

אלא קשיין אהדדי!

כאן - ששמשה, דאימא שמש עכרן,

כאן - שלא שמשה.

תניא נמי הכי:

"במה דברים אמורים: שלא פסקה מחמת תשמיש, וראתה שלא מחמת תשמיש.

אבל פסקה מחמת תשמיש, וראתה - טמאה.

עבר לילה אחד בלא תשמיש, וראתה - טמאה.

נשתנו מראה דמים שלה - טמאה."

34. יא, ב

רס"י

לא שנו. הא דתנן שחרית וערבית בודקת:
אבל לבעלה מותרת. בלא בדיקה:
פשיטא שחרית תנן. דטהרות הוא דהא אין משמשין מטה ביום:
מגו דבעיא בדיקה לטהרות. לאחר תשמיש שמא ראתה לאחר תשמיש מחמת תשמיש:
בעיא נמי בדיקה לבעלה. לפני תשמיש:
הא נמי תנינא. במתניי פ"ב (לקמן טו.):
בחזקת טהרה. לבעליהן ומתניתין דקתני דבעינן בדיקה על כרחך הכי מתרצת לה מתניתין דהכא בעסוקה בטהרות והתם בשאינה עסוקה בטהרות:
והא מתני' דהכא ביש לה וסת עסקינן. דקתני ואע"פ שאמרו דיה שעתה וכו' והא ודאי בשיש לה וסת ועלה מיירי שמואל ואמר אבל לבעלה מותרת אבל אין לה וסת לא קאמר:
בין יש לה בין אין לה. דכיון דאמר יש לה וסת בעיא בדיקה כ"ש דאין לה וסת ואכולהו קאמר שמואל אבל לבעלה מותרת והא דאיירי מתניתין ביש לה וסת הא קא משמע לן דאף על גב כו':
והאמר שמואל חדא זימנא. דאפילו אין לה וסת לא בעיא בדיקה לבעלה אלא אם כן רגילה לעשות טהרות:
ואוקימנא. לקמן:
במה דברים אמורים. דבעיא בדיקה:
לטהרות. כלומר בעסוקה בטהרות אבל לבעלה גרידא שאינה עסוקה בטהרות לא:

"פעמים היא צריכה להיות בודקת: שחרית, ובין השמשות".

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 לא שנו אלא לטהרות,
 אבל לבעלה - מותרת.

פשיטא "שחרית" תנן!

אלא אי אתמר, אסיפא אתמר:
"ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה"

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 לא שנו אלא באשה עסוקה בטהרות,
 דמגו דבעיא בדיקה לטהרות בעיא נמי בדיקה לבעלה,
 אבל אינה עסוקה בטהרות - לא בעיא בדיקה.

מאי קא משמע לן?

תנינא:

"כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן" (נדה טו.)!

אי ממתניתין - הוה אמינא: הני מילי באשה שיש לה וסת,
 אבל אשה שאין לה וסת - בעיא בדיקה.

והא מתניתין - באשה שיש לה וסת עסקינן!

מתניתין - בין שיש לה וסת,

בין אין לה וסת.

והא קא משמע לן: דאף על גב דיש לה וסת,

מגו דבעיא בדיקה לטהרות, בעיא נמי בדיקה לבעלה.

והא אמרה שמואל חדא זימנא:

דאמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל:

אשה שאין לה וסת - אסורה לשמש עד שתבדוק, ואוקימנא בעסוקה בטהרות!

חדא מפלל חברתה אתמר.

תניא נמי הכי:

"במה דברים אמורים: לטהרות,

אבל לבעלה - מותרת.

במה דברים אמורים: שהניחה בחזקת טהרה,

אבל הניחה בחזקת טמאה - לעולם היא בטומאתה,

עד שתאמר לו: "טהורה אני".

35. יב, א

רפ"י

כשיעור וסת. מיד לאחר בעילה בחטאת דאמרינן לקמן בפ"ב (דף יד.) נמצא על סדין שלה אותיום כלומר מיד לאחר בעילה חייבין בקרבן דודאי דם הוה בשעת ביאה:
לבדיקה. לחורין ולסדקין הילכך כשיעור וסת לא משכחת לה:
לשמש. אבר:
ועד. סדין שמקנחת בו:
לקינוח. מבחוץ אם בקינוח מצאה דם בכשיעור הוה חייבין חטאת אבל אם בבדיקתה מצאה כבר ארך השיעור שהרי לא בצד המשקוף עומד אלא בידה אוחזתו ויש כאן שיעור עודף כדי הבאה מידה למשקוף ואשם תלוי איכא ולא חטאת:
מהו שתקנה. אשה שאינה עסוקה בטהרות מי בעיא קינוח לאחר תשמיש כשיעור וסת לידע אם תמצא דם ויהא בעלה חייב חטאת:
מהו שתבדוק. בדיקה ממש:
באשם תלוי. דאמרינן לקמן (שם.) נמצא על שלה לאחר זמן יותר מכשיעור וסת חייבין באשם תלוי דספק הוה דם בשעת ביאה ספק בא לאחר מכאן:
א"כ. שתצריכנה לבדוק אחר ביאה:
לבו נוקפו. קודם ביאה והא דתנן לקמן (שם.) דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים בעסוקות בטהרות:

יב, א

בעא מיניה רבי זירא מרב יהודה:
 אשה מהו שתבדוק עצמה לבעלה?

אמר ליה:
 לא תבדוק.

ותבדוק - ומה בכך?

אם כן לבו נוקפו ופורש.

בעא מיניה רבי אבא מרב הונא:

אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור וסת, כדי לחייב בעלה חטאת?

אמר ליה:

מי משפחת לה לבדיקה כשיעור וסת?!

והתניא:

"איזהו שיעור וסת?

משל לשמש ועד שעומדים בצד המשקוף,

ביציאת השמש נכנס עד,

היו וסת שאמרו - לקנוח,

ולא לבדיקה!"

אלא מהו שתקנה?

איכא דאמרי:

הכי בעא מיניה:

אשה מהו שתבדוק עצמה כדי לחייב בעלה אשם תלוי?

אמר לו:

לא תבדוק.

ותבדוק - ומה בכך?

אם כן לבו נוקפו ופורש.

36. יב, א

רפ"י

וזהו עֵדוֹן שֶׁל צְנוּעוֹת. כְּלוּמַר מֵדַת חֲסִידוֹת שֶׁנּוּ כֹּאן וְלֹא חֵיבֵבֵהּ הוּא דְאִמְרִין בְּפֶרֶק שְׁנֵי (ש.ס.) הַצְנוּעוֹת מִתְקַנּוֹת לְהֵן שְׁלִישִׁי לְתַקּוֹן אֶת הַבַּיִת זֶה וְהוּא עֵדוֹן אֶלְפִנֵי תַשְׁמִישׁ קָאִי:

אִין בּוּדְקַת בּוּ. לִפְנֵי תַשְׁמִישׁ אַחַר לִפִּי שְׁמִטוֹנָף וְכֵהָ מֵרֵאִית לִיבּוֹנוּ בְּבִדִיקָה רֵאשׁוֹנָה וְשׁוּב אִין נֵרֵאִית בּוּ טִיפָה כְּחֶרְדֵּל:

"וּבְשֻׁעָה שְׁהִיא עוֹבְרַת לְשִׁמּוֹשׁ אֶת בֵּיתָה".

אָמַר רַבִּי אֲמִי אָמַר רַבִּי יֵנְאִי:
וְזֶהוּ עֵדוֹן שֶׁל צְנוּעוֹת.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא בַר מַמְל לְרַבִּי אֲמִי:
תְּנָא תְּנִי "צְרִיכוֹת" וְאֵת תְּנִי²⁵ צְנוּעוֹת!?

אָמַר לִיה:
שְׂאֵנִי אוֹמַר: כָּל הַמְקַיִים דְּבְרֵי חֲכָמִים נִקְרָא צְנוּעַ.

אָמַר רַבָּא:
וְשְׂאֵנִי מְקַיִים דְּבְרֵי חֲכָמִים - צְנוּעַ הוּא דְלָא מְקַרִי? הָא רְשָׁע לָא מְקַרִי!?

אָלָא אָמַר רַבָּא:
צְנוּעוֹת - עַד שֶׁבְדָּקוּ בּוּ עֲצָמוֹן לִפְנֵי תַשְׁמִישׁ זֶה, אִין בּוּדְקוֹת בּוּ לִפְנֵי תַשְׁמִישׁ אַחַר.
וְשְׂאֵינֵן צְנוּעוֹת - בּוּדְקוֹת, וְלֹא אִיכְפַת לָהּ.

37. יב, א-ב

רפ"י

יש לה וסת לא בעיא בדיקה. בתמיה והא קתני מתניתין ביש לה וסת דבעיא בדיקה כיון דעסוקה בטהרות ולקמן פריך לישני ליה הא בשאינה עסוקה בטהרות ומשני קסבר שמואל כי אינה עסוקה אפילו אין לה וסת לא בעיא בדיקה לבעלה הואיל ואינה עסוקה בטהרות:

ערה. דחזיא לעסוקי בטהרות בעיא בדיקה לבעלה אי נמי דליכא טירחא לצעורה אבל ישנה איכא צערא ולא אטרחווה רבנן אי נמי ישנה דלא חזיא לטהרות אפילו רגילה לעסוק בטהרות לא בעיא בדיקה: כלומר **לטהרות בעיא בדיקה.** כלומר העסוקה בטהרות בעיא בדיקה אפילו לבעלה:

לבעלה לא בעיא בדיקה. היכא דאינה עסוקה:

אין לה וסת אפילו לבעלה. גרידא דאינה עסוקה בטהרות בעיא בדיקה:

כל לבעלה. בלא טהרות: **לא בעיא בדיקה.** אפילו אין לה וסת הילכך הא דאמר שמואל אסורה לשמש עד שתבדוק בעסוקה [בטהרות] קאי והיינו דאמר לעיל ואוקימנא בעסוקה בטהרות:

כיון שתבעה. לתשמיש: **אין לך בדיקה גדולה מזו.** דאי לא קים לה דטהורה היא הוה בדקה ובדיקה דקאמר שמואל לעיל בתביעה סגי ולבי מגמגם: **כי הא מתניתא.** בעיא בדיקה או תביעה:

סודני. תלמיד חכם על שם (תהלים כה) סוד ה' ליראיו: לא בעיא בדיקה דכי מצטרכא לה בדיקה מיגניא באפיה ל"א מהו למעבד כי הא מתניתא דלא בעיא בדיקה דאיהו ס"ל באין מן הדרך לאו דוקא וכ"ש יושב בביתו אמר ליה סודני רב פפא מטיל שכר הוא כדאמר באיזהו נשך (ב"מ דף סה.) שיכראי לא פסיד ומטיל שכר נקרא סודני כדאמרין בערבי פסחים (פסחים דף קיג.) תמרי בחלוץ לבי סודנא רהוט:

לא מיגניא באפיה. בתמיה אם אתה מצריכה בדיקה והלא תמאס ותתגנה בפניו:

דלמא אינהו מחמירי אנפשיהו. ומצריכים בדיקה לנשותיהן ומורים לאחרים היתר כהילכתא דאוקימנא דלא בעיא בדיקה לפיכך שאל לנשותיהן דאיהו נמי בעי לאחמורי כוותיהו לישנא אחרינא אינהו מחמירי אנפשיהו ומורים דצריכה בדיקה להחמיר והם אין מצריכין נשותיהן לבדוק ושיבוש הוא דלאו היינו מחמירי אנפשיהו אלא מקילי אנפשיהו ומחמירי לאחרים וחלילה לעשות כן:

גופא:

אמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל: אשה שאין לה וסת - אסורה לשמש עד שתבדוק.

אמר ליה רבי זירא לרבי אבא בר ירמיה: אין לה וסת - בעיא בדיקה, יש לה וסת - לא בעיא בדיקה?!

אמר ליה:

יש לה וסת: ערה - בעיא בדיקה, ישנה - לא בעיא בדיקה. אין לה וסת: בין ערה, בין ישנה - בעיא בדיקה.

אמר רבא:

ולמא ליה:

יש לה וסת: לטהרות - בעיא בדיקה, לבעלה - לא בעיא בדיקה. אין לה וסת: אפילו לבעלה - נמי בעיא בדיקה, ומדלא אמר ליה הכי, שמע מינה: קסבר שמואל: כל לבעלה - לא בעיא בדיקה.

תנו רבנן:

"חמירי,

ופועלי,

והבאין מבית האבל,

ומבית המשפתה - נשיהם להם בחזקת טהרה,

ובאין ושוהין עמם, בין ישנות בין ערות.

במה דברים אמורים: שהניחו בחזקת טהרה.

אבל הניחו בחזקת טומאה - לעולם היא טמאה,

עד שתאמר לו: טהורה אני".

והא שמואל במאי מוקי לה?

אי בש"ש לה וסת - קשיא ערה!

ואי בש"אין לה וסת - קשיא בין ערה בין ישנה!

לעולם, בש"ש לה וסת,

וכיון שתבעה - אין לה בדיקה גדולה מזו.

אמר ליה רב פפא לרבא:

מהו למעבד פי הא מתניתא?

אמר ליה:

סודני! לא! דמגניא באפיה.

יב,ב

אמר רב כהנא:

שאלתיהו לאינשי ביתיה דרב פפא ודרב הונא ברביה דרב יהושע:

פי אתו רבנן מבי רב - מצרכי לכו בדיקה?

ואמרו לי: לא.

ולישיליהו לדידהו!

דילמא: אינהו קא מחמירי אנפשיהו.

38. יב, ב

רפ"י

תנו רבנן:

"אשה שאין לה וסת - אסורה לשמש."

ואין לה: לא בתובה,

ולא פירות,

ולא מזונות,

ולא בלאות.

ויוציא, ולא מחזיר עולמית.

דברי רבי מאיר.

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר:

משמשת בשני עדים.

הן - עוונה,

הן - תקנה.

משום אבא חנן אמר:

אוי לו לבעלה."

"אסורה לשמש" - דילמא מקלקלת ליה.

"ואין לה בתובה" - כיון דלא חזיא לביאה,

לית לה בתובה.

"ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות" - תנאי בתובה, ככתובה דמו.

"ויוציא, ולא יחזיר עולמית" - פשיטא!

לא צריכא דהדרה ואתקנה.

מהו דתימא: ליהדרה,

קא משמע לן:

דזימנין דאזלא ומנסבא ומתקנא.

ואמר: אילו הייתי יודע שכה היה,

אפילו הייתם נותנין לי מאה מנה לא הייתי מגרשה,

ונמצא גט בטל, ובגיה ממזרין.

"משום אבא חנן אמר: אוי לו לבעלה."

איכא דאמרי לרבי מאיר אמר ליה,

דבעי לאגבויה בתובתה.

איכא דאמרי לרבי חנינא בן אנטיגנוס קאמר ליה,

דמקלקלת ליה.

אמר רב יהודה אמר שמואל:

הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס.

ובמאי?

אי בעסוקה בטהרות - הא אמרה שמואל חדא זימנא!

ואי בשאינה עסוקה בטהרות - הא אמר: "כל לבעלה לא בעיבא בדיקה!"

דאמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל:

אשה שאין לה וסת - אסורה לשמש עד שתבדוק,

ואוקימנא לה בעסוקה בטהרות!

מאן דמתני הא, לא מתני הא.

ולא פירות. שאוכל בעלה מנכסי מלוג שלה ולא אמרינן כיון דאין לה כתובה הימנו אישתכח דלאו אשתו היא וליהדר לה פירי דאכל:

ולא מזונות. אם הלך למדינת הים קודם שגרשה אין בית דין פוסקים לה מזונות מנכסיו:

ולא בלאות. כגון אם הכניסה לו בגדים בשומת כתובתה ואמרינן בכתובות (דף עט:): עיילא ליה גלימא מכסי בה ואזיל עד דבלי וזו כשמגרשה אע"ג שקצת הבלאות קיימין אין מחזירין לה:

בשני עדים. סדינין:

עותה. אי חזאי:

תקנה. אי לא חזאי:

אוי לבעלה. כדמפרש לקמן:

מזונות. תנאי כתובה הן את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי ובלאות נמי משומת כתובה הן ששמו לה מה שהיא מכנסת והוא מקבלן עליו לשלם לכשימות או לכשיגרשנה כמו שאנו כותבין ודין נדוניא דהנעלת ליה וכו':

ובניה ממזרים. הילכך אומרים לו הוי יודע שהמגרש את אשתו משום וסת לא יחזיר ואפילו היא חוזרת וקובעת ותו לא מצי למימר אילו הייתי יודע שכך כו' שהרי התרו בו וגמר בדעתו וגרשה והכי נמי אמרינן גבי מוציא את אשתו משום שם רע או משום נדר במס' גיטין (דף מו:):

דבעי לאגבויה כתובתה. והכי קאמר ליה את אמרת אין לה כתובה ואנא סבירא לי אוי לו לבעלה שנחסר ממונו דודאי יש לה כתובה:

דמקלקלה ליה. את אמרת משמשת בעדים אוי לבעלה דדילמא לא חזיא לפני תשמיש וחזיא בשעת תשמיש:

הא אמר שמואל חדא זימנא. כדמותיב ואזיל מדר' אבא בר ירמיה ומינה שמעינן דס"ל לשמואל דעסוקה בטהרות בעיא בדיקה לבעלה ושאינה עסוקה בטהרות לא בעיא בדיקה:

מאן דמתני הא לא מתני הא. לעולם בעסוקה ודקשיא לך תרתני למה לי רב יהודה דמתני הא משמיה דשמואל לא מתני הא דר' אבא ורבי אבא לא מתני הא דרב יהודה ואי קשיא הא רב יהודה נמי אמרה דאמר רב יהודה לעיל גבי מתני דקתני לעיל ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה ואמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בעסוקה כו' לאו פירכא היא דרב יהודה לא אשמועינן התם בעסוקה מידי דמתנני הוה שמעינן בין עסוקה בין אינה עסוקה ואתא רב יהודה למימר ואשמועינן משמיה דשמואל דשאינה עסוקה לא בעיא בדיקה והכא אשמועינן דהלכה כר"ח וכאותה משנה דעסוקה בטהרות בעיא בדיקה והכא עיקר ואית דמפרשי כי האי לישנא והאמר שמואל חדא זימנא לעיל דאוקימנא למתני דקתני משמשת בעדים בעסוקה בטהרות מאן דמתני הא כו' לעולם בשאינה עסוקה ודקשיא לך דרבי אבא בר ירמיה אהא דרב יהודה לא תקשי אמוראי ניהו אליבא דשמואל וטועין בדבר דא"כ קשיא דרב יהודה אדרב יהודה דהא איהו גופיה אמר דשאינה עסוקה לא בעיא בדיקה: